

Spodbuda za razvoj sadjarstva, vrtnarstva in živinoreje

Ing. agr. Miro Škufca – M-KZ Krka, TOZD Oskrba

Hladilnica – v upravljanju M-KZ Krka

V Novem mestu smo v počastitev občinskega praznika, 29. oktobra letos na Cikavi pri Novem mestu svečano odprli večnamensko hladilnico z zmogljivostjo 3.000 ton. Med številnimi uglednimi predstavniki Izvršnega sveta Slovenije in občine Novo mesto je bil na otvoritvi slavnostni govornik Alojz Klemenčič, predsednik republiškega komiteja za trg in cene. Ob otvoritvi si je objekt ogledalo več kot 500 ljudi.

Gradnjo večjih industrijskih obratov v Novem mestu je, poleg naravnega povečanja prebivalcev, terjala tudi hitra rast potreb potrošnikov po živilih. V hladilnici bo moč pravilno skladiščiti in ob pravem času ponuditi zdrava in sveža vsa lahko od proizvajalcev ali pa jih dobavljati iz centralnih skladišč, bo distribucija po trgovinah lahko načrtna in enakomerna. Potrošnik in trgovec ne bosta več odvisna od vsakega tovarnjaka, ki naj ob pravem času pripelje živila iz Ljubljane, Zagreba in drugih središč, kjer imajo na razpolago hladilnice.

Hladilnica bo spodbuda za oživitve in razvoj sadjarstva, vrtnarstva in tudi živinoreje. Gradnjo ustrezne osrednje hladilnice smo v Novem mestu že dolgo pripravljali, vendar brez oprijemljivih uspehov. Šele v letu 1984 smo se povezano in sistematično, v sodelovanju z uporabniki, lotili načrtovanja in zbiranja sredstev.

Na podlagi tržne analize in zbranih sredstev smo se odločili za gradnjo hladilnice z zmogljivostjo 3000 ton, ki bo služila za sprejem, skladiščenje in distribucijo sadja in zelenjave, mesa in mesnih izdelkov, zamrzovanje mesa in drugih izdelkov ter daljše skladiščenje zamrznjenega mesa, zamrznjenih prehrabnih izdelkov, sladolea in svežega sadja, predvsem jabolk. Poleg hladilnih skladiščnih prostorov so v hladilnici še manipulativni hodniki, ločeni za sprejem, sortiranje in distribucijo blaga.

Za skladiščenje mesa in mesnih izdelkov, sadja in zelenjave je predviden temperaturni režim + 0°C, za skladiščenje zamrznjenega mesa, zamrznjenih prehrabnih izdelkov in sladolea pa temperaturni režim – 20 do 30°C. Za zamrzovanje svežega mesa in drugih prehrabnih izdelkov je manjši zamrzovalni tunel, ki je funkcionalno povezan z ostalimi prostori hladilnice.

V hladilnici naj bi bile predvi-

doma naslednje količine živil: 2360 ton zamrznjenega mesa, 100 ton masti, 100 ton svežega mesa, 100 ton mesnih izdelkov, 150 sadja, 60 ton zelenjave in 130 ton sladolea.

Hladilnica ima dve tretjini zmogljivosti v štirih večjih celicah in tretjino v petih manjših. Temperaturni režim v večjih celicah in treh manjših je alternativen ± 0°C do –25 °C, v dveh pa samo ± 0°C.

Predračunska vrednost zgradbe je bila 373 milijonov dinarjev. Sredstva so prispevali: 21,7% M-KZ Krka Novo mesto, TOZD Oskrba, ki je tudi upravljalec hladilnice, 66,6% zvezne in republiške rezerve, 6,7% občinske rezerve SOB Novo me-

Glasilo je namenjeno na naslov:

Delavci, kmetje sozda MERCATOR – KIT!

Naš letošnji jubilejni praznik proslavimo delovno!

sto, 4,7% Tovarna zdravil Krka Novo mesto in 0,3 odstotka SOB Črnomelj. Zaradi podražitve opreme ta sredstva ne bodo zadoščala, zato bo treba zagotoviti še 67,8 milijona dinarjev. Izvajalec vseh del je Gradbe-

no podjetje Kongrad iz Slovenskih Konjic, kateremu je uspelo objekt zgraditi v desetih mesecih. V novembru je predvideno poskusno obratovanje, za skladiščenje živil pa bo hladilnica nared 1. januarja 1986.

Nova hladilnica na Cikavi pri Novem mestu.

Rezultati poslovanja SOZD MERCATOR-KIT v obdobju januar–september 1985

Marko Žagar

V celoti uspešni, veliko članic pa v težavah

Neugodni pogoji gospodarjenja, ki so v veliki meri krojili rezultate poslovanja že v prvem polletju, so se nadaljevali tudi v tretje trimesečje, kar se odraža tudi na uspešnosti poslovanja v sozdu MERCATOR-KIT.

Omeniti moramo, da je ocenitev finančnih rezultatov v letošnjem letu otežkočena (nepriemerljivost CP, D in PS) zaradi novega Zakona o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka, ki je spremenil sistem obračunavanja.

V sozdu MERCATOR-KIT smo v devetih mesecih tega leta ustvarili oca 180 milijard din celotnega prihodka, kar je za 68 odstotkov več kot v enakem obdobju lani; zaradi visoke rasti cen pa je v resnici nižji.

Porabljena sredstva so se povečala za 71 odstotkov glede na enako lansko obdobje in so dosegla višino 171 milijard dinarjev. V primerjavi s celotnim prihodkom so porabljena sredstva rasla za 3 indeksne točke hitreje, kar pa je odraz spremenjenih predpisov.

Ustvarili smo nekaj manj kot 19 milijard din dohodka, kar je za 44 odstotkov več kot v devetih mesecih lanskega leta. Nizka rast dohodka je odraz spremenjenih predpisov. Zato je bolj zanimiv podatek, da smo ustvarili nekaj več kot 26 milijard din primerljivega dohodka (dohodek, povečan za obresti za obratna sredstva, plačila za bančne storitve in stroške plačilnega prometa, povračila materialnih stroškov za delovne skupnosti, amortizacijo nad

predpisano stopnjo v učinek revalorizacije surovin in materiala v tekočem letu), kar je 99 odstotkov več kot v enakem lanskem obdobju.

Letos smo v sozdu plačali že več kot 6,8 milijarde dinarjev obresti. Največji del obresti, to je 95%, so obresti za obratna sredstva, saj so obresti za osnovna sredstva le 352 milijonov dinarjev.

Obveznosti za plačilo obresti se povečujejo neprimerno hitreje kot rezultati poslovanja, saj so plačane obresti večje za 188 odstotkov, sredstva za akumulacijo pa le 70 odstotkov.

Na takšno povečanje obresti so vplivale predvsem bančne obrestne mere. Razmerje med plačanimi obrestmi z doseženo akumulacijo in sredstvi za reprodukcijo se je bistveno poslabšalo. Tako so plačane obresti že več kot dvakrat višje od akumulacije (ob koncu lanskega leta so bile 1,4-krat večje) in 1,2-krat višje od sredstev za reprodukcijo, kar je še posebej zaskrbljujoče. Če navedemo še podatek, da smo s prihodki od obresti v višini 3 milijarde dinarjev pokrili le 44% plačanih obresti, lahko ugotovimo, da predstavljajo obresti za naš sozd izredno veliko obremenitev.

Ustvarili smo 3,2 milijarde dinarjev akumulacije, ki je tako za

70% večja kot v enakem obdobju preteklega leta. Delež akumulacije v sredstvi za reprodukcijo je 57-odstoten, ta pa so se povečala za 71% v primerjavi z lanskimi devetmesečjem in so bila obračunana v višini 5,7 milijarde dinarjev.

Ob sorazmerno ugodnih rezultatih poslovanja v posameznih ozdih pa je veliko ozdov v težkem položaju. Tako je 27 ozdov ustvarilo premalo dohodka, da bi lahko formirali poslovni sklad, 7 ozdov pa je devetmesečno obdobje zaključilo z izgubo, in sicer v višini okrog 242 milijonov dinarjev, kar je za 872% več kot v enakem obdobju lani in za 32% manj kot v prvem polletju letošnjega leta. Izguba je nastala zaradi nekritičnih osebnih dohodkov, nekritičnih obveznosti iz dohodka in nekritičnih porabljenih sredstev – izguba na substanci.

Navodilo o prodaji blaga za nakupna pisma

Draga Vaupotič – Mercator-Interna banka

Prodajalci – tudi nakupno pismo je denar

11. novembra 1985 smo v nekaterih prodajalnah Mercatorja začeli izdajati nakupna pisma. Seznam prodajalnih, ki bodo izdajale nakupna pisma, je objavljen na šesti strani glasila, skupaj s podrobnimi navodili. Prosimo vse prodajalce, da si ta navodila natančno preberete, da boste videli, kako morate ravnati, ko bo potrošnik prišel v vašo prodajalno in hotel z nakupnim pismom plačati izbrano blago. Od 12. decembra dalje bo nakupno pismo novo, zakonito plačilno sredstvo v vseh Mercatorjevih prodajalnah.

Glasilo delavcev in združenih kmetov sozda Mercator – Kmetijstvo Industrija Trgovina

Leto XXII Ljubljana, november 1985

št.: 11

V petih ozdih, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo, je kar 87% celotne izgube v sozdu. Vzroki za nastalo izgubo so bili v največji meri zunanji. Med vzroki so najpomembnejši dispariteta cen v kmetijstvu, med odkupnimi cenami in cenami reprodukcijskih materialov, kar je privedlo še do zmanjševanja proizvodnje, zmanjševanja fizičnega obsega prodaje zaradi zmanjšanja kupne moči prebivalstva, visokih obrestnih mer in

ob tem pomanjkanja kakovostnih virov obratnih sredstev, padanja tečaja dinarja in podobno.

Na koncu naj še omenimo, da smo v sozdu MERCATOR-KIT za osebne dohodke razporedili za 91% več kot v devetih mesecih lanskega leta. Povprečni mesečni osebni dohodek na zaposlenega je bil 42.665 dinarjev, kar je za 89% več kot v enakem obdobju lanskega leta.

Szombathely, zadnje dni oktobra
Mile Bitenc

Predstavilo se je slovensko gospodarstvo

V središču Železne županije na Madžarskem, v Szombathelyu, je Dušan Šinigoj, predsednik Izvršnega sveta SR Slovenije odprl razstavo slovenskega gospodarstva, ki se vključuje v maloobmejno menjavo z LR Madžarsko. Na razstavi, ki je bila od 23. do 27. oktobra, je sodelovalo 40 slovenskih ozdov. Organizacija letošnje razstave je bila v rokah sozda MERCATOR-KIT. To delo je dobro opravil naš M-Univerzal iz Lendave, ki je tudi nosilec maloobmejnega prometa z Madžari.

Po otvoritvi razstave je Dušan Šinigoj poudaril, da niti mi niti Madžari ne moremo biti zadovoljni s sedanjo stopnjo sodelovanja, ki zajema predvsem trgovsko plat. Za razširitev imamo še veliko možnosti, tako v gospodarskem kot tudi na nekaterih drugih področjih.

Z zbiranjem razstavnih eksponatov, aranžerskih dodatkov, s prevozom, carinskimi pregledi in končno s samo postavitvijo razstave je bilo nemalo težav. Čeprav so vse sodelujoče organizacije pravočasno dobile vse potrebne napotke za sodelovanje, so mnoge »pozabile« na dogovor: pripravile so premalo blaga za razstavo, ni bilo aran-

žerskih oziroma reklamnih gradiv, prospektov. Nekatere organizacije so, takorekoč minuto pred dvanajsto, sodelovanje celo odpovedale. S tem so se pričele težave za vse tiste, ki smo razstavo pripravljali. Na koncu je bila predstavitev uspešna in marsikdo je dejal ali zapisal v knjigo vtisov, da je, vsaj na pogled, to najlepša razstava doslej.

Poleg večjih sistemov, kot so MERCATOR-KIT, Emona, Gorenje, Iskra, Slovenijales in nekateri drugi, so se predstavili tudi Pivovarna Union, Žito, Kolinska, Ilirija-Vedrog, Lek, Zlatorog, Mura, Elkroj in drugi. Iz sestava našega sozda smo na razstavi

prostor postavili izdelke M-Embe, M-Ete, M-Ljubljanskih mlekarn, pa še krška in metliška vina. Nekateri izdelki so za Madžare zelo zanimivi (naš Benko, se na primer dobi skorajda na vsakem koraku).

Ko pišem o sami postavitvi razstave, moram poudariti tudi to, da je bila med vsemi zagotovo najbolj zaposlen Feri Tivadar iz M-Univerzala Lendava, saj je maloobmejno menjavo njegovo delovno področje. Pri sami pripravi pa nas je bilo seveda več in ne vem, kaj bi brez Šanija Töröka, ki ni bil le aranžer, ampak na vsakem koraku in ob vsakem trenutku tudi prevajalec.

Predvsem z aranžiranjem tekstilnih izdelkov se je spet izkazala Marjeta Gregorčič iz M-Modne hiše, sodelovali pa so seveda tudi aranžerji večjih organizacij, ki so bile na razstavi – Emone, ABC Pomurke, Potrošnika, Veme, Gorenja in drugi. Nikakor ne smem pozabiti na močno ekipo Madžarov, ki so bili pridni in potrpežljivi kot mravlje in ki so potrdili, da so zares dobri delavci in tudi prijatelji.

v razstavo se je vključila tudi turistična sekcija Gospodarske zbornice Slovenije. Pripravili smo informativni pult s prospekti o naši turistični ponudbi in če bi jih dovažali s tovornjaki, bi jih menda ne bilo dovolj.

Poslovno srečanje v Rovinju

Andrej Dvoršak

Skupni nastop za širitev tržišča

Že januarja je TOZD Investa iz sestave Mercator-Tehne pripravila v Portorožu srečanje med svojimi poslovnimi partnerji. Izkazalo se je za koristno, zato so srečanje ponovili oktobra v Rovinju in mu dali širše razsežnosti. Pravzaprav se je v Rovinju ob Investi predstavil ves SOZD MERCATOR-KIT, ki lahko istiskemu in kvarnerskemu tržišču ponudi svoje storitve in izdelke; poleg Investa se je predstavilo še osem delovnih organizacij našega sistema.

»Če Investa s svojo prodornostjo uspe odpreti vrata na nova tržišča, bi moral sozda kot sistem v večji meri to izkoriščati. Investa, ki je del našega sistema, si je v Istri s svojim kakovostnim delom in korektnim odnosom do partnerjev že našla ustrezno mesto, sedaj pa moramo narediti drugo potezo in v ponudbo vključiti več naših organizacij, ki bi lahko oskrbovale turistično gospodarstvo tega področja,« je dejal Mitja Ponikvar, pomočnik predsednika PO sozda za industrijo in storitve.

Da bi to dosegli, smo v Rovinju predstavili naše proizvodne delovne organizacije in njihove, zlasti prehranske izdelke, ki so se na trgu že uveljavili, dobili razna odličja na sejmih in ki jih izdelujemo v zadostnih količinah. Le mesnih izdelkov nismo posebej predstavljali.

Program poslovnega srečanja v Rovinju je predvideval, da se prvi dan predstavi Investa, kot vezni člen med izdelovalci gostinske opreme in kupci. Svoje obljube in obveznosti je izpolnila tako do proizvajalcev kot do naročnikov, za kar so ji ti izrekli priznanje. Drugi dan je bil predviden za dvostranske pogovore, sklepanje pogodb in

predstavnih ostalih naših delovnih organizacij.

Zaradi objektivnih razlogov udeležba ni bila takšna, kot so jo pričakovali, kljub temu pa je bil namen dosežen. Prireditelji sedaj že razmišljajo o novem srečanju, ki pa bo malce drugačno od prejšnjih. Celotno predstavitev bodo opravili v enem dnevu, medtem ko bo drugi dan namenjen sklepanju pogodb in poglobljanju sodelovanja.

Na vprašanje, zakaj smo se odločili za takšen nastop, prireditelji odgovarjajo, da bi pri projektiranju hotelov in njihovem opremljanju lahko na to tržišče prodrlo več organizacij našega sistema. Proizvodnjo in zmogljivosti za to imamo dovolj velike. Po drugi strani pa naj bi naši grosisti in druge organizacije odpirale pot Investi pri svojih poslovnih partnerjih, zlasti na področju gostinstva in hotelirstva.

Sedaj so v Istri in Kvarnerju že prisotne Mercator-Ljubljanske mlekarne, uveljavile so se Mercator-Eta, Mercator-Emba in deloma Mercator-Nanos ter Mercator-KŽKG, Tovarna olja Ojarica.

Takšna srečanja naj bi v bo-

doče nadomestila poplavo raznih sejmov, na katerih se predstavljajo naše organizacije. Mnogi sejmi so sami sebi namen ter ne dajejo poslovnih rezultatov, kakršne si želimo in kakršne bi, glede na vložena sredstva, lahko pričakovali.

Priporočajo nam, naj praznujemo 40-letnico republike delovno. Tako je prav! Kako bi tudi drugače? S sivo ekonomijo preprečimo agonijo!

Komputer v službi obveščanja
Marina Vidmar

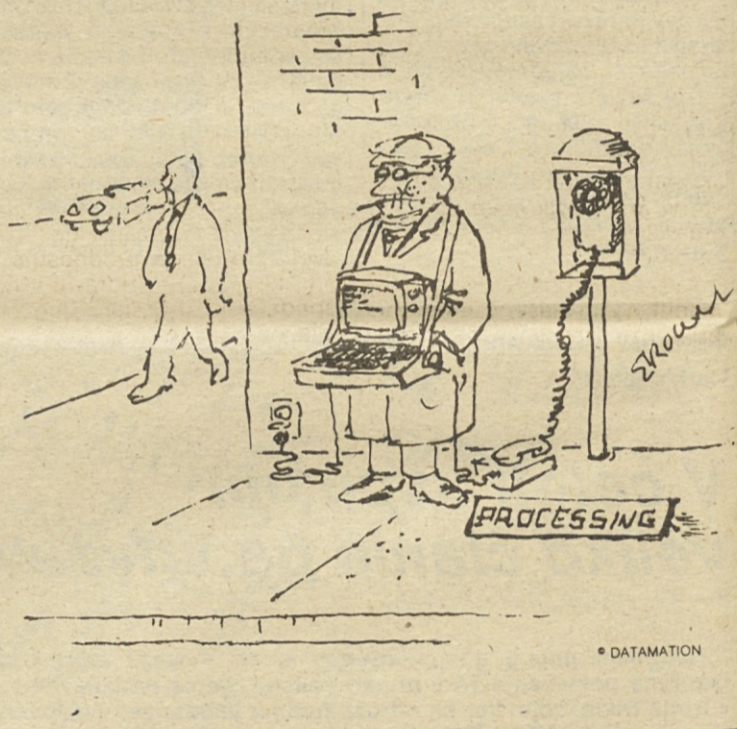
Center za obveščanje sledi sodobni tehnologiji

V času od 4. do 8. novembra smo v Centru za obveščanje organizirali enotedenski tečaj na računalniku PARTNER. Tri delavke centra smo v tem tednu spoznale računalnik sam in delo na njem. V centru bomo namreč z novim letom prešli na računalniško stavljenje prispevkov za glasilo. Za pripravo takega teksta nam je tečaj zadoštal.

Prednost novega načina obdelave tekstov je predvsem v tem, da jih bomo v bodoče stavili sami na domačem računalniku, to je na disketo in jih nato v tiskarni osvetlili. Produkt tega je časopisni stolpec, ki se nato postavi v časopisno stran. Samo delo bo tako hitreje in bolj kakovostno opravljeno, pa tudi cena bo nižja. Prav tako se bomo tudi lažje izognili »tiskarskim škratom«, za napake v stavku časopisa pa bomo krivi sami.

Tekst se vnaša v mikroročunalnik s stavnimi simboli. Za pripravo takega teksta je potrebno poznavanje urejevalnika besedila (tekst procesorja). Za stavljenje bomo uporabljali TP MIPOS – tekst procesor, verzija 1.3 Iskre Delte in usluge Gorenjskega tiska.

PARTNER pa bomo uporabljali tudi za vnašanje in shranjevanje različnih evidenc ter za vnašanje in shranjevanje besedil, ki so dlje časa v rabi, se pa pogostokrat v malenkostih spreminjajo. Za takšno rabo računalnika se bomo delavke v Centru za obveščanje še posebej usposobile. Programi za te namene so izdelani.

Prvi občudovalci

V letošnji številki 7-8 našega glasila smo v prispevku pod naslovom »krompir iz epruvete« najavili pričetek gradnje centra za hitro razmnoževanje krompirja delovne organizacije Mercator-KŽKG Gorenjske. Konec oktobra je gradbišče obiskal republiški sekretar za kmetijstvo, Milan Knežević s sodelavci in se prepričal, da gradnja dobro napreduje. Foto: Dine Tomažin.

V Rovinju so na srečanju sodelovali:

- MERCATOR-Emba, Ljubljana
- MERCATOR-Eta, Kamnik
- MERCATOR-Ljubljanske mlekarne, Ljubljana
- MERCATOR-KŽKG Gorenjske, TOZD Oljarica, Kranj
- MERCATOR-KŽKG Gorenjska, TOZD Mesoizdelki, Škofja Loka
- MERCATOR-Mesna industrija, Ljubljana
- MERCATOR-Nanos, TOZD TMI, Postojna
- MERCATOR-Izbira Panonija, TOZD Zaščita, Kidričevo
- MERCATOR-Sadje zelenjava, Ljubljana
- MERCATOR-Mednarodna trgovina, Mercator Turjst, Ljubljana

Štافتni intervju

Andrej Dvoršak

Igre predpisov z gospodarstvom

Mag. Miha Urbanija je direktorju DO M-Mednarodna trgovina zastavil vprašanje, kaj meni o novem deviznem zakonu in kako bo ta vplival na nadaljnje delo v M-Mednarodni trgovini?

»Nove predpise o deviznem poslovanju oziroma zunanji trgovini ocenjujemo kot kazni izvoznikom, ki je ne bodo občutili le oni,« je začel odgovarjati Mitja Marinšek, direktor M-Mednarodne trgovine. »Sedaj smo že v novembru, a še vedno niso znani pogoji gospodarjenja za naslednje leto. Planirati moramo, kot vemo in znamo, se pravi na pamet, kajti predpisi, ki bodo urejali naše poslovanje, še niso sprejeti. Zato naše planiranje temelji na izkušnjah in vsi plani, ki smo jih pripravili in sprejeli, so pod velikim vprašanjem pogojev poslovanja zunanje trgovine v prihodnjem letu.

Predlogi treh zakonov, ki bodo urejali naše poslovanje in o katerih se krešejo mnenja delegatov v Zvezni skupščini, pomenijo, taki kot so, da ne bomo več gospodarili z ustvarjenimi devizami, s plačili in pogojno svobodnim uvozom.«

To bo vsekakor hud udarec za vašo organizacijo, pa tudi za sozd, v katerem prispevate levji delež akumulacije. Jugoslavlani smo »trpežen narod« in iznajdljivi podjetniki, ki jih doslej še noben »eksperiment« ni spravil na kolena. Kako se boste vi prilagodili novo nastalemu položaju?

»Vsekakor bomo morali spreminiti način našega delovanja pri izvozu. Dejstvo je, da je izvoz

negativen in da je le gospodarjenje z deviznimi sredstvi, v dohodkovnih povezavah s proizvajalci, prinašalo dohodek in pokrivalo negativne razlike. Če po 1. januarju ne bomo več gospodarili z devizami, se bomo morali v večji meri preusmeriti v izvoz za druge, se pravi postali bomo v večji meri posrednik, namesto da bi povečevali izvoz za lasten račun. Večina izvoza za lasten račun namreč prinaša izgubo. Opažamo, da že sedaj ni več težav z nakupom blaga za dinarje in proizvajalci se ne pulijo več za izvoz za lasten račun.

Po mojem mnenju se bo izvoz zelo zmanjšal, ker ne bo več motiviranosti proizvajalcev in izvoznikov, istočasno pa se bodo začele trgati reprovrigi, ki smo jih v gospodarstvu uspeli skovati.

Mnogo let smo gradili sistem, v katerem so bili izvozniki in proizvajalci stimulirani. Če bodo obveljali takšni predpisi, kot so sedaj v razpravi, bo s stimulacijami konec. Devizne pravice naj bi se po predlogih, ki jih je pripravil Zvezni izvršni svet, delile po potrebah. Zato se velika večina proizvajalcev ne bo več potegovala za izvoz. Vsak naj bi dobil devizne pravice glede na svoje potrebe in prednostno listo, ki jo bodo pripravili v Gospodarski zbornici Jugoslavije.«

Vsi zagovorniki novega sistema, z znamenitim zveznim delegatom Batričem Jovanovičem na čelu, pozabljajo, da moraš devize najprej ustvariti, da bi jih nato delil. Prerokujete zmanjšanje izvoza, trganje reprovrig... Mar to hkrati pomeni povečanje administriranja in izničenje samoupravnih povezav v gospodarstvu?

»Nedvomno. Če bo uvoz reševan administrativno, to istočasno pomeni konec samoupravljanja na tem področju, konec samoupravnih povezav v reprodukcijskih verigah. Bodo pa ti predpisi zelo koristili tistim, ki so sicer veliki uvozniki, a sami nič ne izvažajo. A še to le nekaterim, ker bo, kot sem že dejal, deviz premalo za vse potrebe.«

Družbeno priznane reprodukcijske potrebe so že sedaj izračunavali glede na ustvarjen uvoz, vendar smo jih bolj ali manj samoupravno sami razporejali med organizacije združenega dela. Neizvozniki očita jo izvoznikom na konvertibilno tržišče zaslužkarstvo na račun »štucunge«, ki ji uradno pravimo stimulacija izvoza. To je njihov najmočnejši argument, češ da izvozniki tako na lahek način bogate.

»Tako imenovana štucunga ni nič drugega kot razkorak med svetovnimi in našimi cenami proizvodov. Ni skrivnost, da so naši izdelki na svetovnem tržišču v večini primerov

mного cenejši kot doma. Štucunge oziroma stimulacije izvoza, ki pokrivajo to razliko, so določene v samoupravnih aktih, ki jih izvozniki sprejemajo skupaj s svojimi partnerji.

Da so naši izdelki dražji od podobnih v razvih državah, je razumljivo, ker je naša produktivnost nižja, obremenjeni pa so še s prekomernim administriranjem in raznimi družbenimi dajatvami. Drugi vzrok za visoke cene je ta, da doma vse prodamo, ne glede na ceno. Proizvodnja je namenjena sama sebi, se pravi domačemu tržišču. Izvozimo tisto, kar ostane, pri čemer hočemo tudi v tujini dosegti enake cene kot doma. S takšno logiko na svetovnem trgu nihče ne uspe. Kajpak imamo tudi takšne organizacije, ki so svojo proizvodnjo prilagodile zahtevam tujih partnerjev in na svetovnem trgu zato dobro uspevajo.

Kakorkoli že, izvažati bomo morali še naprej. Najbrž bomo morali zato povečati število zaposlenih, biti bolj aktivni na že osvojenih tržiščih ter poiskati še nova, tudi na področju kliringa, kamor doslej nismo skoraž nič izvažali. Povečali se bodo tudi naši stroški, vsekakor pa bodo potrebne tesnejše povezave s centrom odločanja, se pravi Beogradom. Ob vseh težavah pričakujemo tudi več pomoči širše družbene skupnosti, o čemer novi predpisi sicer govore, a ne povedo nič oprijemljivega.«

Drugo vprašanje, ki vam ga je zastavil direktor M-Interne banke, je, kako bi, po vašem mnenju, lahko povečali lastne blagovne fonde za izvoz v sozdu MERCATOR-KIT? Znano je namreč, da je z združitvijo obeh sozdov novi sozd pridobil močno proizvodno zaledje.

»Znano je, da Mercator-Mednarodna trgovina izvozi do 85 odstotkov izdelkov iz drugih republik. Zaradi oddaljenosti in problemov s prevozom pri tem zelo trpi kakovost blaga in naša predelovalna industrija ne more zaživeti tako, kot bi sicer lahko. Zato zelo pozdravljamo akcijo sektorja za kmetijstvo in industrijo sozda za povečanje lastne proizvodnje za izvoz.

Obenem je treba nujno prekiniti z miselnostjo »domačega trga«. Proizvodnja za izvoz ne more biti enako osnovno kalkulirana, kot za domači trg. Razlika v cenah je ogromna in zavedati se moramo, da na zahodnih tržiščih ne bo nihče kupil blaga po takšnih cenah, kot ga prodajamo doma. Interes Mercator-Mednarodne trgovine je čim večja proizvodnja članic sozda za izvoz. Združena sredstva sozda je zato treba pametno izkoristiti za takšno proizvodnjo, katera izdelke in pridelke bomo lahko na svetovnem trgu čim bolje prodali. Pri tem so odločilni kakovost, roki in cena.

Za industrijsko proizvodnjo ugotavljamo, da že izdeluje nekaj izdelkov, ki jih lahko izvažamo, vendar bi morala bolj prisluhniti namigom naših strokovnjakov, ki dobro poznajo svetovno tržišče in vedo, po katerih izdelkih je največ povpraševanja.

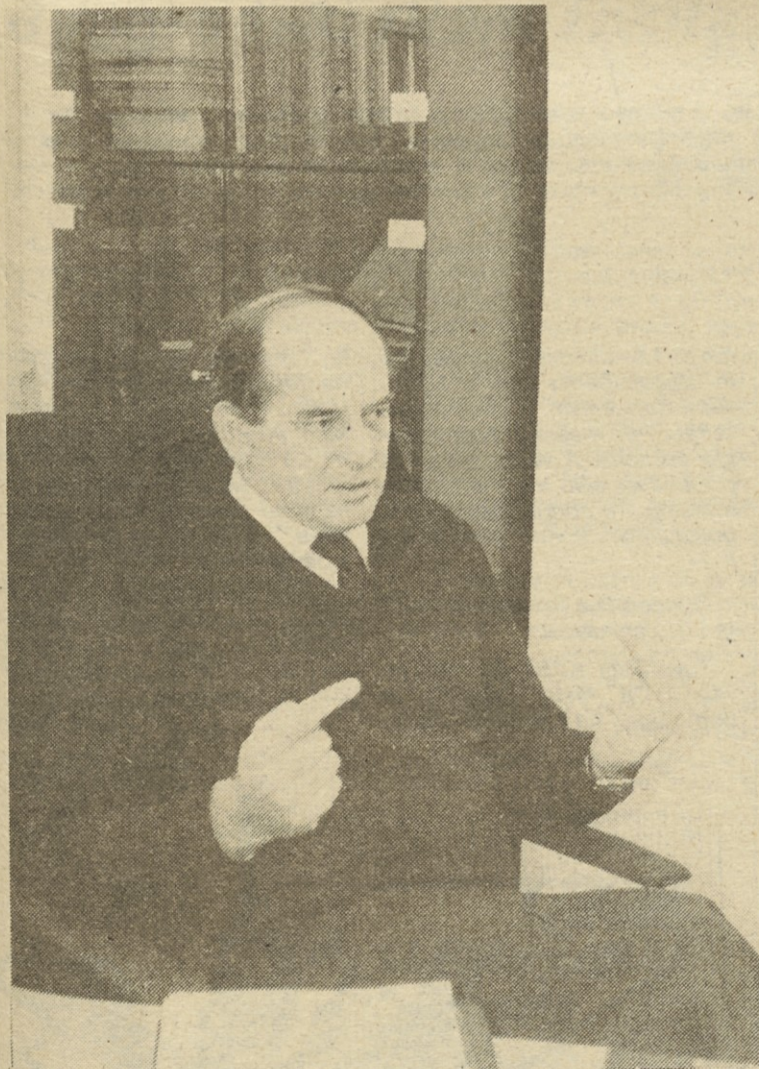
Mislím, da bi morali bolj upoštevati tako imenovane »lon posle«, se pravi opravljati le storitve na začasno uvoženem blagu.

Ob vsem tem bi moral sozd delovati bolj enotno. Gre za to, da bi se prav vse naše organizacije posluževale storitev Mercator-Mednarodne trgovine, kot specializirane zunanjetrgovinske organizacije, ne pa, da se drže svojih starih navad!

Dokler bodo članice sozda vsaka zase »okopavale lastni vrtiček«, si kakšnih pomembnejših izvoznih dosežkov ne smemo obetati. Če pa bi nastopili združeno, bi od tega imeli vsi več koristi. V sistemu sozda bi morali preračunati, kaj vse potrebujemo iz uvoza in za najmanj toliko bi morali izvoziti lastnih izdelkov.«

Še zadnje vprašanje — komu predajate besedo in kaj vas zanima?

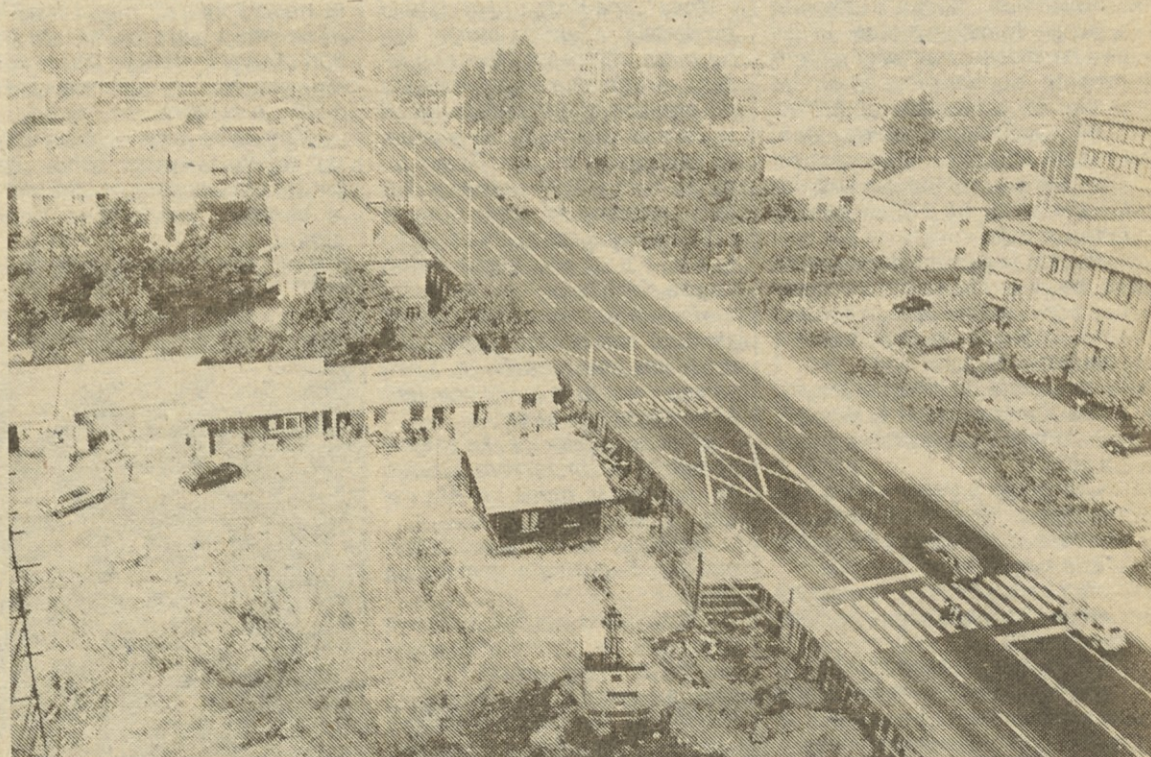
Gostinstvo doslej v našem sozdu ni bilo med perspektivnimi dejavnostmi. Sprašujem Roka Strojka, vodjo enote Črni vrh, ki je delal pri nas, v Iraku, kot šef strežbe in se je zelo izkazal s svojim delom in sposobnostjo, kako bi lahko izboljšali našo gostinsko ponudbo in kakšna je, po njegovem mnenju, perspektiva gostinstva v sozdu.

Namen rubrike Štافتni intervju je omogočiti bralcem več medsebojnega dialoga pred javnostjo. Ni namenjena izpovedim in življenjepisu, ampak želi spodbuditi obravnavo žgočih vprašanj, ki zadevajo kar najširši krog. Vprašanja bodo naslovljena na tiste delavce, ki jih problem najbolj zadeva. To seveda ne pomeni samo vodilnih in vodstvenih. Rubriko bomo vzdrževali tako, da bo sedanji sogovornik predlagal naslednjega in mu zastavil vsaj eno ključno vprašanje, razgovor pa bo opravil naš novinar. Edini omejitvi pri vprašanjih sta: da je predlagani iz vrst članic sozda MERCATOR-KIT in da vprašanje ni žaljivo.

— Za katero varianto centra so se odločili?
— Še ne vedo — odvisno od horizontalnega ali vertikalnega povezovanja...

Lokacija bodoče poslovne stavbe MERCATOR-KIT za Bežigradom v Ljubljani. Investitor je M-Mednarodna trgovina, soinvestitorji pa več ljubljanskih Mercatorjevih delovnih organizacij. Posnetek je nastal na dan, ko so »zasadili lopato«, v mesecu oktobru. Foto Matjaž Marinček

Dnevi Mercatorjevih proizvajalcev

Vesna Bleiweis

Beograd naj spozna neznano

V dneh od 7. do 8. novembra so bili v beograjski Veleblagovnici dnevi Mercatorjevih proizvajalcev. Beograjčani naj bi na ta način spoznali nekatere posebnosti in specialitete, predvsem mesnopredelovalne industrije in druge živilske industrije.

Svoje izdelke so predstavile naslednje Mercatorjeve organizacije združenega dela: Mesna industrija Ljubljana, TMI Postojna, Mesoizdelki Škofja Loka, Ljubljanske mlekarne, Agrokombinat Krško, Kmetijska druga Metlika, Eta Kamnik, Emba, kot gostje pa so sodelovale še Pivovarna Union, Radenska in Žito.

Potrošnikom je bila ponujena poskusna vseh izdelkov. Zanimanje za kakovost izdelkov je bilo veliko, prav tolikšno pa tudi za nakup. V samopostrežbi veleblagovnice so v omenjenih dneh izdatno povečali prodajo. O degustaciji in predstavitvi ter možnostih nakupa so poročala vsa sredstva javnega obveščanja v Beogradu, beograjska televizija pa je dogodek predstavila v beograjski kroniki. Temu primerna je bila tudi odmevnost.

S predstavitvijo so se najbolj odrezale mesnopredelovalne organizacije, ki so resnično zagotovile kakovost in pestrost. Beograjčani so pokazali izrazito zanimanje predvsem za suhomesne izdelke, tradicionalno »kranjsko« klobaso in zaseko.

Vodja degustacije Mile Bitenc jim je komaj utegnul sproti razlagati, da jim ponujamo boljše in čisto »kranjske«, to je bloško klobaso. Pri sami prodaji pa bi šlo nekoliko lažje, če bi se sami prodajalci vedeli, kaj prodajajo, kajti »zaseka« je tipična slovenska jed, za katero je treba vedeti, kako je narejena, za kaj je uporabna in kdaj se jo je. Tudi slovenska vina so Beograjčanom prišla, žal pa je ostalo le pri degustaciji krške modre frankinje, ker tiste ki smo jo ponujali na degustaciji, na prodajnih policah ni bilo. Splošno zadovoljstvo so med potrošniki

oziroma kupci uživali tudi Etini delikatesni namazi. Škoda le, da na prodajnih policah niso bili v enaki embalaži, kot smo jih predstavljali na degustaciji, in so se kupci težko znašli.

Če izvzamemo ureditev delikatesne prodaje, je bila organizacija predstavitve ostalih proizvodov nekoliko skromnejša in nerodna. Organiziranost prodaje oziroma celovito predstavitve proizvodov onemogoča prostorska stiska v samopostrežni prodajalni. Vendar bi se dalo tudi to urediti ob pravočasnih pri-

pravah v sami trgovini. Zato smo imeli vtis, da se je izgubila rdeča nit – celovitost predstavitve. Ta očitek je moč izreči predvsem zato, ker ne gre za enkratno akcijo, temveč za del poslovne politike, na podlagi katere naj bi bila ponudba v beograjski veleblagovnici pestrejša in bolj kakovostna, s tem pa naj bi povečali promet.

Kot neprizadeti opazovalci nakupovalnega vrveža lahko zapišemo še tole: Beograd je hvaležno tržišče, obrne pa hrbet, če mu ne slediš. In v dirki za kupca se bo moralo hočeš nočeš v naši beograjski trgovini marsikaj spremeniti, od zunanje urejenosti do znanja in pristopa osebja h kupcu. Dva dneva zanimanja za Mercatorjeve proizvode morata biti za poslovodne delavce Veleblagovnice napotilo, da v poslovno politiko na področju blagovnega prometa vključijo

vse tiste možnosti popestrene ponudbe iz Mercatorjeve proizvodnje, ki so jo imeli kupci možnost testirati in se nanjo tudi ugodno odzvali. Vsako omahovanje med trajno ali enodneвно akcijo odnaša denar. Za tega pa nami naj ne bi bilo žal opraviti nekaj temeljitejših posegov v organizacijo prodajnega prostora in izobrazbo prodajalcev. Dnevi Mercatorja so, kljub prizadevanjem celotnega kolektiva, da bili čim uspešnejši, odkrili to pomanjkljivost.

**Mercator
v Srbiji**

Pokušnja je Beograjčane peresenetila in navdušila. Foto Vesna Bleiweis

MERCATOR

**PRI NAS DOBITE
VSE**

TUDI OŽPICE
KO VIDITE
CENE

Naš gost: Žarko Petan

Tovarišica Kožca ima besedo

Tovarišica Kožca, zakonita soproga tovariša Kožce, ki teden na teden v Pavlihi zmerja in robanti, vse, kar pleze in gre, je prišla iz prodajalne MERCATOR, nasršena in namrgodena. Urezala jo je kar naravnost po sredi ulice proti domu s takšnim korakom, da bi ji vsak gardist lahko zavidal.

Preden je zavila v domačo ulico, se je skoraj zalela v svojo najboljšo prijateljico gospodično Kunigundo, ki je prihajala z nasprotne strani.

»Oho! je vzkliknila gospodična Kunigunda, ki je bila gospodična samo po stanu, ne pa po letih.

»Aha! je prhnila skozi nos tovarišica Kožca. Petminutni sprehod je ni pomiril, še vedno je bila nasajena in jeznorita.

»Od kod pa vi?« jo je vprašala z medenim glasom gospodična Kunigunda.

»Bila sem pri Mercatorju...«

»Nikar mi ne govorite. Slabo so vas postregli, prodajalka se za vas sploh ni zmenila, blagajničarka vas je nadržla, ker niste imeli drobiža. Vrh tega pa niste dobili vsega, kar ste hoteli nabaviti.«

Tovarišica Kožca jo je debelo pogledala. »Zelo se motite, ljuba moja. Bila sem lepo postrežena, prodajalka se je kar cedila od prijaznosti, blagajničarka mi je dala pest drobiža za telefon, za kar sem jo prosila. Razen tega pa sem dobila prav vse, kar sem potrebovala. Celo limone, ki jih že nekaj časa pri nas ni. Pa tudi za Fidota sem kupila hrano za pse KARO...«

»Potem pa res ne vem, zakaj ste tako razburjeni. V obraz ste rdeči kot zrel paradižnik. Roke se vam tresejo in iz oči vam letijo strele na vse strani.«

»Res me zanima, kako bi se vi obnašali, če bi se vam zgodilo to, kar se je meni pri Mercatorju.«

»Povejte, tovarišica Kožca, povejte. Sama sem namenjena tja.«

»Nasmejana prodajalka mi je postregla s petimi kilogrami sladkorja. Kilogram po 121 novih dinarjev in 22 par. Za sedem litrov olja sem morala odšteti nič manj kot en ticoč devetsto novih dinarjev. Steklenička sadnega soka, takšna za dva deci, velja 48 novih ali štiri tisoč sedemsto starih dinarjev... Piško-

ti, napolitanke in nugat kocke, ki so bile v začetku leta še po 330 dinarjev, stanejo danes 580 dinarjev. Kaj naj rečem o moki, o rižu, o makaronih...«

»Ampak te cene niso od večeraj, veljajo že nekaj tednov. Zakaj ste se prav danes razburili?« je vprašala gospodična Kunigunda.

»Bilo bi mi veliko ljubše, če bi

Žarko Petan

Andrej Dvoršak

me ob takšnih cenah prodajalka in blagajničarka nadržle. Njihovih ljubeznivih, nasmejanih obrazov pa nisem in nisem mogla prenesti. A veste, da mi je prodajalka celo vrata odprla in mi rekla: »Pa pridite spet. Se priporočamo...« Kaj pravite na to?«

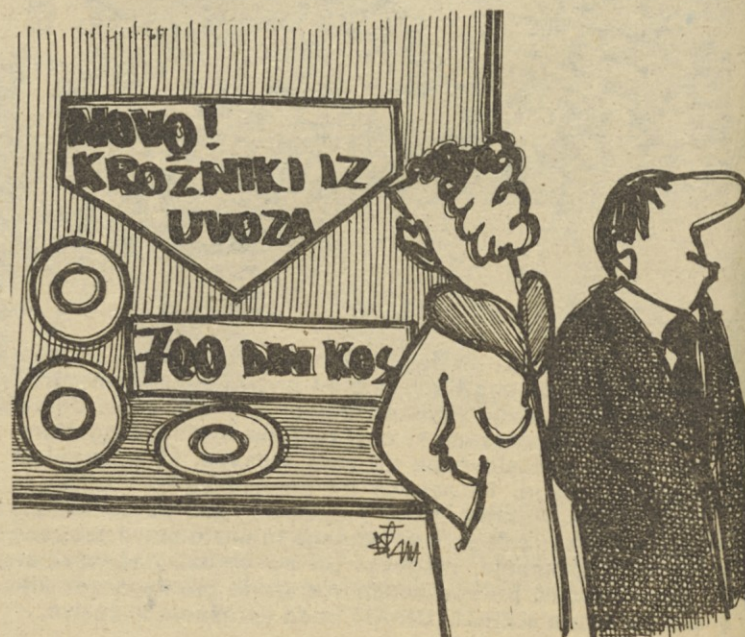
Gospodična Kunigunda je bila čisto zmedena.

Tovarišica Kožca je nadaljevala: »Da veste, pritožila se bom. Takoj jutri se bom pritoži-

la. Zahtevala bom, da me odslej naprej prodajalke pri Mercatorju zmerjajo, žalijo, suvajo, skratka maltretirajo. Slabo mi postane, če vidim, da mi nekdo jemlje denar iz žepa, pri tem pa se priliznjeno nasmiha in se spreneveda. Postrežba naj bo v skladu s cenami!«

Tovarišica Kožca je brez pozdrava odvihrala naprej, gospodična Kunigunda pa je osupnjena gledala za njo, dokler ni izgubila za sosednjim vogalom.

Žarko Petan

— Kaj praviš? Astronomske krožnike da vidiš? Najbrž si hotel reči leteče?!

Kmetje in zavarovanje

Jože Kirm – M-KZ Krka, Novo mesto

Zaklenjena pravica

Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije onemogoča z internim tolmačenjem prvega odstavka 150. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ponovno vključitev upokojencev starostnega zavarovanja kmetov v zavarovanje.

V Sloveniji je bilo 1. januarja 1972 uvedeno starostno zavarovanje kmetov, kot prehodna posebna oblika zagotovitve socialne varnosti za primer starosti. Posebnost tega zavarovanja je bila, da je posameznemu kmečkemu gospodarstvu pripadala le ena pokojnina in da se je za zavarovanca štel tudi zakonec zavarovanca, zato se je obdobje, prebito v starostnem zavarovanju kmetov, vštelo v pokojninsko dobo obema, torej tudi zakoncu zavarovanca.

Z 31. decembrom 1983 je prenehal veljati zakon o starostnem zavarovanju kmetov, sredstva, pravice, obveznosti in odgovornosti skupnosti starostnega zavarovanja kmetov pa so bile 1. januarja 1984 prenesene na Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja (SPIZ) Slovenije.

Upokojenec nekdanjega starostnega zavarovanja kmetov prejema danes 6903 dinarje starostne pokojnine. Na kmetijah,

kjer sta živa še oba zakonca, si to pokojnino seveda delita, ker pri teh zavarovancih še vedno velja načelo: ena kmetija – ena pokojnina.

Upokojencem nekdanjega starostnega zavarovanja in souživalcem te pravice danes SPIZ, na osnovi internega navodila o izvajanju prvega odstavka 150. člena zakona, onemogoča ponovno vključevanje (reaktivacijo) v pokojninsko in invalidsko zavarovanje (PIZ), čeprav izpolnjujejo pogoje za opravljanje kmetijske ali druge samostojne dejavnosti oziroma sklenitev delovnega razmerja. Tako stališče postavlja kmečke starostne upokojence v neenakopraven položaj z drugimi delavci in delovnimi ljudmi, posebej pa seveda v primerjavi z upokojenci PIZ.

Marsikateri kmet ali kmetica sta lahko zaradi takšnega neživiljskega stališča in odločitev SPIZ zelo prizadeta. Poglejmo primer starejše kmetice, souži-

valke pravic nekdanjega starostnega zavarovanja kmetov:

Z možem prejmeta skupaj 6903 dinarjev starostne kmečke pokojnine, kar mož porabi v glavnem za tobak. Oba še vedno s težavo kmetujeta in vodita majhno kmečko posestvo. Žena je pred drugo svetovno vojno služila po raznih krajih kot služkinja, plačevala zavarovanje in si do 1. maja 1941 s trdim delom prislužila preko 17 let zavarovalne dobe. Zaradi okupacije področja, na katerem je delala, je delo zapustila, se poročila, vse do danes delala na mali kmetiji in se ni več zaposlila. Po 164. členu zakona o PIZ se ji všteta v zavarovalno dobo, kot zavarovanki starostnega zavarovanja kmetov, tudi del tega zavarovanja, tako da ima skupaj preko 20 let pokojninske oziroma delovne dobe.

Ko je poskusila uveljaviti pokojnino, ji SPIZ tega ni dopustila, ker po končani vojni ni imela nobenih zaposlitev. Hotela je pridobiti status zavarovankice, pa so ji to možnost, na osnovi 1. odstavka 150. člena o PIZ, odrekli že na odboru za uveljavljanje pravic in na odboru za varstvo pravic, takšno odločitev pa je potrdilo tudi posebno sodišče združenega dela pri SPIZ.

7. člen temeljnega zakona o PIZ pravi, da so na podlagi dela pridobljene pravice neodtujljive in da ne zastarajo, praksa pa je tu očitno drugačna. Kmetica z odločitvijo ni zadovoljna in je zaradi tega vložila pritožbo še na Sodišče združenega dela SRS.

Glosa

Jaro Novak

Če nevesta uide v drugo vas

V »Središču pozornosti« gorenjskega Glasa v eni od oktobrskih števil so sklepi (neuresničeni) problemske konference komunistov gorenjskih kmetijskih in živilskih organizacij. Uvodničar pove, da je bilo tistih sklepov kar 25, po dveh letih pa ugotavljajo, da je ostalo le pri obljubah. Ali se kdo čudi? Preseščeno bi obratno, primer je samo ponovna potrditev in reproduciranje naše državnotvorne konstante. Toda to zdaj ni v središču naše pozornosti.

Pisec (C. Zaplotnik) navaja: »Isti ljudje, ki so pred dvema letoma prisegli na sklepe in zadrževali, da jih je mogoče uresničiti že v kratkem času, zdaj »ugotavljajo«, da so bili sklepi nestvarni in neživiljski.« To bo bržkone namig na karakter. Kajti ni naravno in karakterno, če isti ljudje mislijo čez dve leti drugače. Nak, človek je na Slovenskem karakter, samo če je od rojstva do smrti sam sebi enak – kakor kamen. Na Gorenjskem se dialektika res ni rodila.

In kako se kaže ta, milo rečeno, nekarakternost? Takole, kakor beremo nekoliko dalje: »Noben do sklepov ni predvideval vključevanje gorenjskih kmetijskih in živilskih organizacij v »širše sisteme«, a vendarle je bilo tovrstno povezovanje živahnije kot združevanje med gorenjskimi organizacijami.« Greh je torej povedan: uhajanje

v »širše sisteme«. Povedani pa so tudi grešniki. To sta KŽK Gorenjske in KZ Bled, ki sta se vključila SOZD MERCATOR-KIT, ter Špicerija Bled, ki je (u)šla v ABC Pomurko. To pa je tako hudo zaradi tega, ker »Načrti sestavljenih organizacij in sklepi problemske konference so si že zdaj na nekaterih področjih v nasprotju, saj, denimo, eden od sklepov predvideva združitev gorenjskih mlekar, medtem ko se v Mercatorju zavzemajo za priključitev kranjske mlekarne k ljubljanskim.«

Tisti, ki še pomnimo problemsko konferenco pred letom dni v Ljubljani v Cankarjevem domu, na kateri so bili prav tako komunisti iz kmetijskih in živilskih ozdov doma in iz vseh slovenskih regij, še zlasti pa z Gorenjske, se sprašujemo, kaj je zdaj s temi konferencami. Kajti ljubljanska je podprla prav usmeritve konkretnega sozda.

Sklepi problemske konference gorenjske regije so torej, kot beremo, v nasprotju z načrti sozdvov, vsaj v nekaterih točkah, in to že zdaj (kaj šele kasneje!). V katerih točkah, seveda ni težko rekonstruirati, tudi na podlagi konteksta, ki je ozadje Zaplotnikovemu uvodniku. Nasprotje bo v tem, da nekaj, kar je zgolj gorenjsko (dolenjsko, štajersko, primorsko ipd.) ne more biti v skladu s »širšimi sistemi«, v katerih pa se borijo za uveljavitev zakonitosti ekonomije, torej gospodarnost, odprtost, prožnost, prilagodljivost, prodornost, v nasprotju z lokalizmi, politikantstvom, zaplotništvom, togostjo. Gre pa seveda za dohodek, v obeh primerih, le kako daljnovidno usmerjen, v tem je razlika. Tu se v temelju razhajajo težnje in perspektive gospodarskih sistemov in pa upravnih sistemov. Poznamo jih že iz drugih regij. Za njimi stojijo ambicije malih občinskih bogov. Njihova lastnosti so prav božanske – univerzalnost, despotizem ipd. Imeti vse svoje – od trgovine in industrije do medijev in države.

Razlago si bomo sposodili iz tragične satire: »Ali neumnost ni le neumna, temveč je tudi bogata. Zato so jo sorodniki zaklenili v izbo in so ji rekli: »Nikar ne hodi na cesto, da ne zapraviš svoje neumrljive duše; za pečko ostani in stradaj, pa boš deležna večnega veselja!« – Uboga neumnost sedi za pečko in strada, zvesti varuhi njeni pa veseljačijo ter se rede za njene svetle cekine... Tako je bilo nekoč. Zdaj pa se je zgodilo tako, kakor pravi nadaljevanje citiranega besedila: »Zato je potreba, da razgallimo te varuhe ter jih pokažemo ljudstvu: glej, tvoj pastir!...« (Ivan Cankar, Hlapci, leto: 1910).

Neumnost je spregledala in prenehala biti to. Človek, skupina, narod, iščejo pot, k boljše življenju, k blagostanju. Tega pa za plotovi vasi ni več. Ves svet je postal velika vas. Ne bodo zadržali k pokorščini za ceno kruha več nobeni sklepi nobene problemske konference.

Pripis k naslovu obravnavanega uvodnika: Ne reče se: »Tresle so se gore, rodila se je miš, ampak: »Križale so se gore... (Partiriunt montes, nascitur ridiculus mus.«)

U OOUR »Robna kuća« Beograd

Vesna Bleiweis

Beogradski ritam života '86

Kada se duže vremena susrećeš s teškoćama, ovakve ili onakve prirode, onda jednom mora da sazri saznanje, kako je tvoje mesto pod suncem u boljem, organizovanijem i produktivnijem radu. Upravo takvo saznanje sazrilo je među radnicima osnovne organizacije »M-Rožnika« – »Robna kuća« Beograd. Ovakav rad treba da bude u 1986. godini njihov ritam života.

Sednicu njihovog radničkog saveta, održanu 7. novembra, pratili smo u živo. Diskusija je bila posvećena smernicama razvoja, odnosno pripremi planskog akta za 1986. godinu. Da nije reč o običnoj sednici, pokažu učešće gostiju, pre svega ljudi iz opštine – od predsednika skupštine opštine Novi Beograd, do pravobranioca samoupravljanja i rukovodstva društvenopolitičkih organizacija – sindikata i Saveza komunista.

»Smernice neka budu ritam života u osnovnoj organizaciji u 1986. godini«, rekao je zamenik direktora osnovne organizacije, drug Paravinja. Cilj, zacrtan za 1986. god., je 2,7 milijarde ukupnog prihoda i prosečni lični dohodak 40 hiljada dinara za

poslenom. U poredjenju sa sadašnjim ili trenutačnim rezultatima »Robne kuće«, to su izuzetno ambiciozne brojke, koje će radnici nastojati da postignu pre svega: novom organizacijom rada, proširenjem poslovanja na području grosističke delatnosti, stimulativnijim nagradjivanjem radnika i proširivanjem prodajne mreže, pre svega u opštini Novi Beograd.

»Smernice pokazuju da je u pitanju naših pet minuta pre dvanaest«, plastično se izrazila predsednica osnovne organizacije sindikata, »stroga zavisi od nas samih, šta ćemo uraditi s njima. Hoćemo li se naći i prekinuti sa starim, kako bismo izborili mesto pod suncem, ili ćemo

i dalje tonuti u beznadežnom prosequ. Prema tome, zadatak svih radnika je da odgovorno i sa velikom merom optimizma sami doprinesu svoj ideo za ostvarenje cilja.«

Iako smo u smernicama uspešno pronašli samo nekoliko konkretnijih numeričkih podataka, oni se mogu proceniti kao polazni osnov za jedinstvo svih radnika da žele i mogu poslovati bolje.«

Prema rečima delegata i gostiju moglo se zaključiti, kako teškoće koje su stvorili pre svega sami, moraju prestati. Svi su postali svesni kada pozivanje na uslove privredjivanja nimalo ne pomaže, jer se ovi zbog jadikovanja ne menjaju, već da treba jedinstveno i radikalno zagristi

u kiselu jabuku: organizaciju rada i spremnost za rad, nagradjivanje prema radu i stvaranje sredstava za proširenu reprodukciju.

Optimizam, koji se mogao osetiti iz diskusija svih učesnika, potvrđuje da se kolektiv konsolidirao i postao svestan činjenice da mu višegodišnje umiranje na rate donosi utapanje u beogradski prosek ponude, ako ne i nešto gore. Kolektiv je postao svestan da mu sivilo prosečne ponude i usluga te mirjenje sa sudbinom samo još više zatežu konopac oko vrata. Nekadašnji sjaj same zgrade je izbledeo, dugogodišnje samozadovoljstvo i grupašenje učinili su svoje. Stoga je odluka o ponovnom osponu beogradske osnovne organizacije u »vrh« beogradskih robnih kuća više nego potrebna i osnovana. Jednoglasi podrška smernicama – ritmu života u osnovnoj organizaciji za 1986. godinu – nije obavezujuća samo za radnike osnovne organizacije, već i za radnu organizaciju »M-Rožnik«, kao i za sastavljenu organizaciju »Mercator-KIT«, pošto će za neke odluke, definisane u smernicama, biti potrebna kako stručna, tako i finansijska pomoć oba subjekta. Pozdraviti treba jedinstvo prilikom donošenja odluke da se bolje radi, ali valja razmisliti, da li će velike reči biti dovoljne za ostvarenje ove odluke. Put za postizanje rezultata, zacrtanih u smernicama, pun je zamki i prva je reorganizovanje i radikalno racionalizovanje poslova i zadataka. Nikako ne bi valjalo kada bi se zbog nejedinstva spotakli već pri tome, jer spoticanje na sopstvenoj prepriki ne podnosi svaljivanje krivice na nekog drugog. A lestve koje vode prema cilju imaju – o tome ne sumnjaju ni Beogradjani sami – brojne prepreke.

Za mercatorovce van Slovenije

Navodilo o prodaji blaga za nakupna pisma

Draga Vaupotič

Prodajalci – tudi nakupno pismo je denar

S sporazumom o prodaji blaga na drobno za nakupna pisma smo se dogovorili, da bomo v vseh prodajalnah Mercatorja omogočali potrošnikom nakup blaga z nakupnim pismom, kar pomeni, da smo dolžni v vsaki naši prodajalni kupcu, ki bo prišel z nakupnim pismom kupiti blago, omogočiti, da izbrano blago z njimi tudi plača.

Nakupna pisma smo natisnili v dveh različnih vrednostih glede na njihovo nominalno vrednost, in sicer za 5.000 in 10.000 dinarjev. Vsaka vrednost nakupnega pisma je izdana v treh barvah, glede na čas do vnovčitve,

to je prodaje blaga za nakupno pismo.

Nakupna pisma, pri katerih je čas od izdaje do vnovčitve:

- 1 mesec, so rdeče barve
- 2 mesca, so zelene barve

– 3 mesece, so vijoličaste barve

Nakupna pisma so izdana oziroma se glase na prinesitelja, kar pomeni, da vsakdo, ki pride z nakupnim pismom, lahko kupi blago po izbiri, seveda le ob določenih pogojih. Ti so 1. da ga je izdala OZD iz sestava SOZD MERCATOR-KIT, kar pomeni da morate preveriti, ali je na hrbtini strani nakupnega pisma odtisnjen žig katerekoli izmed OZD sozda MERCATOR-KIT

oziroma njihove prodajne enote in ali je nakupno pismo izdajatelj podpisal,

2. da je potekel ustrezní rok od izdaje nakupnega pisma pa do dne, ko prinesitelj z njim želi

plačati izbrano blago, kar pomeni, da mora biti na hrbtini strani nakupnega pisma odtisnjen datum njegove izdaje in po poteku enega, dveh ali treh mesecev od tega dne dalje (to je razvidno iz besedila na hrbtini strani nakupnega pisma), prinesitelj lahko z njim plača blago,

3. da ni na čelni strani oznake »LIKVIDIRANO«.

Prodaja blaga za nakupna pisma se registrira normalno, to je na enak način kot v primeru, kadar kupec plača blago s čekom, bonom ali gotovino.

Če je nakupno pismo izdano 15. decembra in zapade po enem mesecu, je prvi dan njegove vnovčitve 16. januar, če zapade po dveh mesecih, je ta dan 16. februar, če pa zapade šele po treh mesecih, pa je prvi dan njegove vnovčitve 16. marec.

nakupno pismo
v vrednosti
10 000
dinarjev
vplačilo dinarjev
9.720
vezava 1 mesec
datum/žig in podpis

serija B

Nakupno pismo
Potrošnik je vplačal izdajatelju tega nakupnega pisma znesek 8.880 dinarjev.
Izdajatelj nakupnega pisma bo na osnovi določil 23. člena Zakona o združenem delu (Uradni list SFRJ št. 53/76), 17. člena Zakona o blagovnem prometu (Uradni list SRS št. 21/77) ter Samoupravnega sporazuma o sodelovanju s potrošniki uporabil vplačana sredstva namensko za izboljšanje kakovostne in količinske ponudbe v trgovini ter priznal soudeležbo v prihodku. Zato izdajatelj tega nakupnega pisma jamči, da bo lahko prinesitelj po preteku treh mesecev od izdaje nakupnega pisma, to je po
kupil za to nakupno pismo trgovsko blago po izbiri v katerikoli prodajalni katerekoli OZD v sestavi SOZD MERCATOR-KIT, n. sub. o., Ljubljana, ki opravlja prodajo blaga na drobno, v znesku 10.000 din.

Datum izdaje nakupnega pisma: _____ Štampiljka in podpis izdajatelja: _____

Seznam poslovnih enot sozda MERCATOR-KIT, v katerih bomo izdajali nakupna pisma.

M-Izbira Panonija Ptuj, prodajalne:

1. Blagovnica, Titov trg 8
2. Market, Rimska peč, B. Kraigherja 10
3. Živila, Potrčeva 52

M-KZ Metlika:

p. e. Blagovnica, Metlika, Cesta bratstva in enotnosti 43

M-KZ Trebnje:

SP Trebnje – Stari trg

M-KK Sevnica, TOZD Trgovina:

1. Poslovalnica 2 Železnina
2. Poslovalnica 1 Tekstil, Glavni trg

M-Mednarodna trgovina Ljubljana, TOZD Steklo

Maloprodajna enota »Keramika«, Ljubljana, Nazorjeva 8

M-Nanos Mostojna, prodajalne:

1. Mešano blago Čabar – TOZD Opskrba Čabar
2. Samopostrežba Gerovo – TOZD Opskrba Čabar
3. Blagovnica Stari trg – TOZD Trgovina Rakek
4. Blagovnica Cerknica – TOZD Trgovina Rakek
5. Blagovnica Postojna – TOZD Izbira Postojna
6. Market Pivka – TOZD Izbira Postojna
7. Blagovnica Ajdovščina – TOZD Izbira Postojna
8. Supermarket Sežana – TOZD Izbira Postojna
9. Železnina Koper – TOZD Indus Koper
10. Dom Koper – TOZD Indus Koper
11. Blagovnica Izola – TOZD Indus Koper
12. Salon pohištva Lucija – TOZD Indus Koper
13. Jadro Piran – TOZD Indus Koper
14. Šport Piran – TOZD Preskrba Portorož
15. Souvenir Portorož – TOZD Preskrba Portorož

M-Preskrba Krško:

1. Poslovalnica 29 Samopostrežba Senovo
2. Poslovalnica 13 Samopostrežba Kostanjevica
3. Poslovalnica 5 A Blagovnica Krško
4. Nakupovalni center Krško

M-Rožnik, TOZD Golovec, Leninov trg, 4, Ljubljana:

1. COP Celje, SP Hudinja
2. SP Gregorčičeva 13, Ljubljana
3. Miklošičeva 34, Ljubljana
4. Kidričeva 5, Ljubljana
5. SP Poljanska 20, Ljubljana
6. SP Prisojna 7, Ljubljana
7. SP Grablovičeva 28, Ljubljana
8. TRG MDB 9, Ljubljana
9. Mestni trg 18, Ljubljana
10. SP Proletarska 4 Ljubljana
11. SP Fužine, Trg oktobrske revolucije 4, Ljubljana
12. SP Slape, Zaloška 168/a, Ljubljana
13. SP Vevče, Papirniški trg 9, Ljubljana

14. SP Zalog, Agrokombinatska 2, Ljubljana

15. SP Pokopališka 36, Ljubljana
16. SP Hrušica, Litijska 140, Ljubljana
17. SP Zadvor, Litijska 262/b, Ljubljana
18. SP Rozmanov trg, Maistrova 3, Litija
19. SP Šmartno, Šmartno pri Litiji 57
20. SP Pri banki, Litija, Ponoviška 2

M-Rožnik, TOZD Grmada, Vojkova 45, Ljubljana:

1. SP Savsko naselje, Ul. majke Jugovičev 11, Ljubljana
2. SP Rožanska 2, Ljubljana
3. SP Titova 351/a, Ljubljana
4. Prodajni center Slovenčeva ulica, Ljubljana
5. SP Bratovževa ploščad 12, Ljubljana
7. SP Sojerjeva 64, Ljubljana
8. SP Bratov Babnik, Ljubljana
9. SP Derčeva 29, Ljubljana
10. SP Celovška 104, Ljubljana
11. SP Mlake, Trzin
12. SP Domžale, Kolodvorska ulica

M-Rožnik, TOZD Trgovine, Oražnova 12, Ljubljana:

1. SP Pribinova 5, Ljubljana
2. SP Hošiminhova 15, Ljubljana
3. SP Tomačevo 12, Ljubljana
4. SP Javorjev drevored, Ljubljana
5. SP Dobrova pri Ljubljani
6. SP Polhov Gradec
7. SP Oskrba, Bohinjska Bistrica
8. Železnina, Bohinjska Bistrica
9. Market Ribičev Laz, Bohinjska Bistrica
10. SP Stara Fužina, Bohinjska Bistrica

M-Rožnik, TOZD Dolomiti, Tržaška 37 b, Ljubljana:

1. SP Vrhovci, Vrhovci 17, Ljubljana
2. SP Bonifacija, Tržaška c. 123, Ljubljana
3. SP Gerbičeva 49, Ljubljana
4. SP Tržaška 37, Ljubljana
5. SP Riharjeva 26, Ljubljana
6. SP Jeranova 24, Ljubljana
7. SP Rakovnik, Dolenjska 46, Ljubljana
8. SP Grosuplje, Adamičeva 11, Grosuplje
9. SP Vrhnik, Ulica 6. maja 10, Vrhnik
10. SP Preskrba, Ljubljanska c. 1, Vrhnik
11. SP Krim, Borovnica, Molkov trg 8
12. Pod Naklo, Tržaška c. 12, Logatec

M-Rožnik, TOZD Preskrba Tržič, Trg Svobode 27, Tržič:

1. SP Planina Kranj
2. Blagovnica Tržič, Cankarjeva 1 a
3. SP Bistrica, Ste Marie aux Mines 17

M-Rožnik, TOZD Jelka Ribnica, Šeškova 52, Ribnica:

1. Blagovnica, Ribnica, Šeškova 52
2. Samopostrežba Sodražica
3. Prodajalna HRIB Loški potok

M-Rožnik, TOZD Trgopromet Kočevje, Ljubljanska 18:

1. Uprava TOZD, Ljubljanska c. 18, Kočevje
2. Tehnika, Trg zboru odposlancev 1, Kočevje

M-Rožnik, TOZD Gradišče Trebnje, Goljiev trg 11:

Uprava TOZD, Goljiev trg 11, Trebnje

M-Standard, Novo mesto, Glavni trg 3:

1. Blagovnica, Novo mesto, Glavni trg 12
2. Potrošniški center Novo mesto, Cesta herojev 42
3. Potrošniški center Novo mesto, Zagrebška cesta 9
4. Blagovnica, Šentjernej, Šentjernej 15
5. Poslovalnica Dvor, Dvor pri Žužemberku

M-Splošno trgovsko podjetje Hrastnik, Trg Franca Kozarja 1:

1. PE – 4 Samopostrežba pri Steklarni, Cesta 1. maja 7, Hrastnik
2. PE – 9 Market na Logu, Log 2, Hrastnik
3. PE – 12 Samopostrežba Stadion, Novi Log 7 b, Hrastnik
4. PE – 23 Samopostrežba Dol, Trg borcev NOB 5, Dol pri Hrastniku
5. Blagovnica Etaža III, Trg Franca Kozarja 1, Hrastnik

M-Trgoavto Koper, JLA 25 a:

1. Prodajalna Koper, JLA 25
2. Prodajalna Ljubljana, Celovška 111

M-Univerzal Lendava, Partizanska 22:

Blagovnica, Tekstil, Lendava, Partizanska 23

M-Rudar Idrija:

1. Blagovnica Idrija
2. Nakupovalni center Idrija
3. SP – Cerkno

M-Modna hiša:

1. Modna hiša Ljubljana, Cigaletova 3
2. Modna hiša Maribor, Partizanska 3–5

M-Potrošnik Lenart:

Blagovnica Lenart

M-KZ Krka, Novo mesto:

Blagovnica, Žablja vas – Novo mesto

M-KZ Črnomelj:

Uprava, Kolodvorska 39, Črnomelj

M-Zarja Ormož:

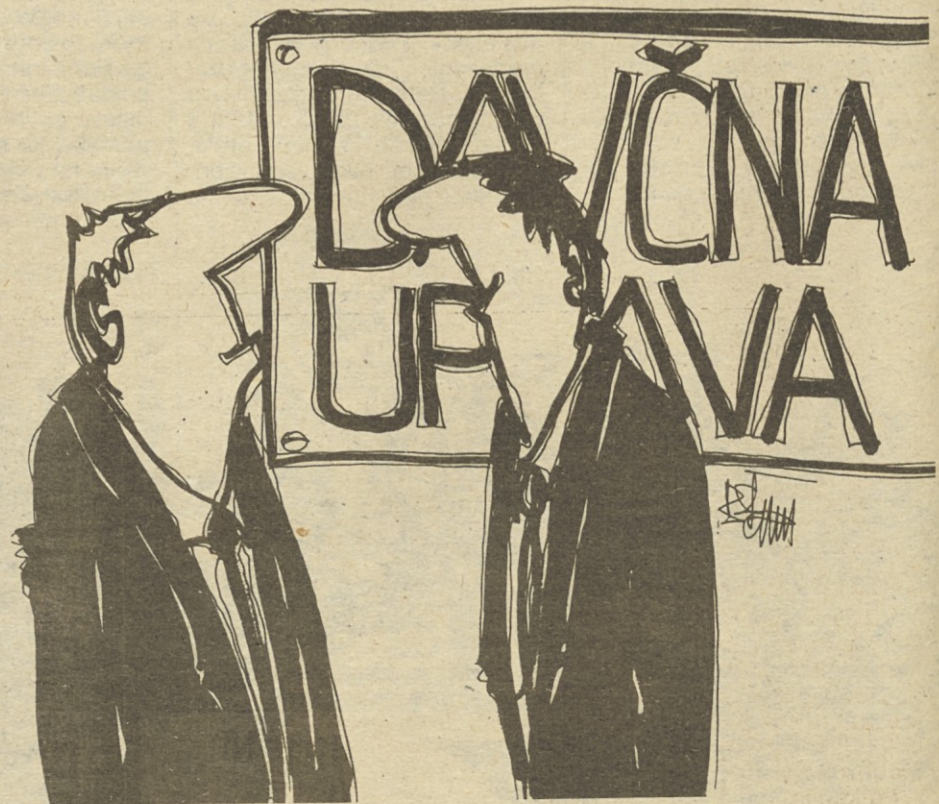
Uprava, glavna blagajna, Kerenčičev trg 4, Ormož

M-KZ Ljubljana:

1. Poslovalnica Zdenka, Kolodvorska 2, Grosuplje
2. Poslovalnica Šmarje Sap, Ljubljanska 41, Grosuplje

M-Jelša, Šmarje pri Jelšah:

Uprava, Šmarje 18, Šmarje pri Jelšah

– Bodi previden pri nakupnih pismih in markicah, ker so preveč očitni dokazi za ...

Mercatorjev tozd Posestva širi nasade topolov
Andrej Dvoršak

Boljši zaslužek s topoli kot s pšenico

Ekonomsko nuja je prisilila papirničarje, da so začeli tesneje povezovati v reprovrigo z grafično dejavnostjo, pa tudi z gozdarji. Od slednjih je namreč v veliki meri odvisna njihova proizvodnja, saj je surovin za izdelavo raznih vrst papirja vse manj. Zato je bil na pobudo sozda Slovenijapapir v začetku meseca novembra v Ljubljani sklican sestanek, na katerem so obravnavali možnosti za pridobivanje raznih vrst lesa z Barja.

V Sloveniji izdelamo kar 80 odstotkov roto papirja, potrebna za časopisno dejavnost Jugoslavije, zaradi zastarele tehnologije pa predelujemo najboljše smreke v najslabši in najcenejši papir. Ob tem moramo kar 60 odstotkov surovin uvažati! Istočasno tovarna na Sladkem vrhu pokriva 70 odstotkov jugoslovanskih potreb po toaletnem papirju...

Ljubljansko Barje se je že izkazalo kot možna plantaža za gojenje hitro rastočih vrst topolov in črne jelše. S poizkusi je začel tozd Posestva Mercator-Ljubljanske mlekarnice leta 1958, ko so zasadili prve hektare s

topoli in črno jelšo. Začetnik tega sajenja je bil Jože Šeruga, sedanjí vodja gozdnega obrata v tozdu.

»Štirinajst let smo pustili nasade. V tem času je v njih bilo od 116 do 297 kubikov prirasta na hektar. Nasad Ključí, kjer je bil prirast najmanjši, je dal tak donos, kot bi ga dala pšenica, če bi je pridelali vsako leto 22 metričnih centov na hektar, medtem ko je bil donos v Vnanjih Goricah, kjer je bilo največ prirasta, tak, kot če bi vsako leto pridelali 57 metričnih centov pšenice na hektar, preračunano na ceno iz leta 1977, ko smo nasade posekali,« je na sestan-

ku dejal Jože Šeruga.

Danes ima tozd Posestva že 120 hektarjev topolovih nasadov in 10 hektarjev poskusnih nasadov, v dveh drevesnicah pa vsako leto predela okoli 12.000 sadik. Ugotovljeno je, da je letni prirast pri gostoti 2000 dreves na hektar, 56 kubikov.

Barje ima okoli 580 kilometrov kanalov, ob katerih bi lahko nasadili topole. To pomeni, da bi lahko samo ob bregovih v eni vrsti zasadili toliko dreves, kot na 200 hektarjih strnjanih nasadov.

Direktor tozda Posestva je na sestanku opozoril, da akcija sajenja topolov in črne jelše ne bo lahka, ker je večji del zemljišč v zasebni lasti in se kmetje ne bodo kar tako odpovedali svoji dejavnosti, v katero so vlagali znatna sredstva. Ob tem njegov tozd letno povprečno izgubi 40 hektarov zemlje, bodisi za črne gradnje, ceste ali nova naselja. Običajno so izgubljena najboljša zemljišča.

Kljub temu tozd Posestva vztraja in veliko sredstev vlaga v razvoj. Že desetletje proučujejo, katere vrste topolov so najustreznejše za njihovo zemljo, ki se razlikuje »od jarka do jarka«. Doslej so že preizkusili 56 različnih vrst (klonov) topolov in jih osem izločili. Te sedaj še nadalje proučujejo.

Nove
brazde

Iz TZO Šentjernej
Ing. Tone Hrovat

Pridelovanje pšenice letine 1985 in letine 1986

V zadnjih letih se je močno razširilo pridelovanje pšenice tudi na Dolenjskem, čeprav še ni dolgo, ko je kmetje za trg niso pridelovali. Potrebna je bila širša akcija in pridelovanje je v večji meri steklo tudi za trg.

TZO Polje Šentjernej, ki je v novomeški zadrugi eden največjih pridelovalcev, se je že v začetku akcije resno lotil. Poleg repromateriala za pšenico je bilo nabavljenih tudi 25 žitnih sejalic, tako da so skoraj v celoti pokrile teren. Organizirana pa je bila tudi nabava kombajnov, saj žanje na območju 11 kombajnov, od tega 5 novih. Stari kombajni pa so se morali umakniti s terena. Vsako leto je organizirano na terenu od osem do dvanajst strokovnih sestankov. Pred sklepanjem pogodb, kjer se naravnava sejalnice, podajo pogoje pridelovanja in tehnologije. V zimskem času pa organiziramo posvetovanja za spomladansko oskrbo posevkov. V letošnjem letu se je kazala rekordna letina pšenice, saj so bili posevki lepo prezimljeni, dobro dognojeni in formirali so se lepi klasi.

Zaradi deževja v cvetenju pa je napadla pšenico bolezen rjavenje plev, ponekod pa je bilo slabše oprasevanje.

Zmanjšan pridelek je bilo opaziti šele ob žetvi, saj so posevki, ki so v cvetenju kazali pridelek nad 60 mt/ha, dali le 35 mt/ha. Kljub neugodnemu vremenu pa je bil plan odkupa dosežen, saj je bilo od planiranih 437 ton, odkupljeno 520 ton žita. Res pa je, da je bilo v jeseni tudi sklenjenih več pogodb kot je predvideval plan.

Kako pa za naprej? Plan pogodb 190 ha po 3000 kg oddane pšenice v letu 1986 še ni v celoti izpolnjen, do izpolnitve plana manjka še 2 hektara. Vzroki za to so znani; suša v jeseni – zato kmetje niso mogli orati in pripraviti zemlje za setev. Vzrok pa je tudi ta, da kmetje zvejo za pogoje odkupa in ceno šele v sredini žetve, pogoji regresiranja pšenice bi morali biti znani prej, tako bi se pričele tudi pogode sklepati prej, pa tudi analizo vzorcev pšenice na odkupu bi moralo žito narediti bolj natančno. Tako pšenica iste kakovosti ne bi mogla imeti različne cene.

Spodbuda za večjo porabo mineralnih gnojil

Zadružni svet TZO Polje Šentjernej, ki posluje v sestavi Mercator-Kmetijske zadruge Krka, Novo mesto, želi spodbuditi kmetovalce k večji porabi umetnih gnojil. Na seji zadružnega sveta TZO so zato 27. oktobra sprejeli sklep, da bodo vsem združenim kmetom, ki imajo s TZO sklenjeno pogodbo in ki bodo prevzeli več kot 30 vreč umetnih gnojil, ta brezobrestno kreditirali do 31. marca 1986.

Jože Kirm

Ponudba

Sektor za razvoj in trženje M-Ljubljanskih mlekarn ima v programu izdajo serije pospeševalnih listov, namenjenih higienski pridobivanju mleka. Program je dopolnjen z nekaterimi zootehničnimi in veterinarskimi nalogami. Gradivo je napisano v razumljivem jeziku in opremljeno s slikovnimi prikazi. Namenjeno je vsem kmetom, ki oddajajo mleko, kmetijskim pospeševalcem kot pomagalo na predavanjih in mlekarskim delavcem. Natiskano bo v A4 formatu, da bo v skladu s pospeševalnimi listi za pospeševalce, ki jih bo izdajal Kmetijski inštitut Slovenije. Tiskano bo v tehniki in na papirju, ki bo primeren ceni. Menimo, da en izvod ne sme biti dražji kot pol litra mleka.

Teme pospeševalnih listov:

1. Anatomija in fiziologija vimena ter tvorba mleka
2. Kaj pomeni število bakterij v mleku – kaj je reduktazna preizkušnja? Kaj pomeni skupno število celic v mleku – kontrolirajmo sami zdravstveno stanje vimena!
3. Kaj je kakovost mleka in zakaj je potrebna higiena pri pridobivanju mleka?
4. Kaj je mastitica ali vimensko vnetje?
5. Higiensko pridobivanje mleka – viri okužbe (PONATIS)
6. Higiensko pridobivanje mleka – ročna molža (PONATIS)
7. Higiensko pridobivanje mleka – strojna molža (PONATIS)
8. Higiensko pridobivanje mleka – ročno pranje opreme za molžo v vrče s kombiniranim sredstvom za čiščenje in razkuževanje (PONATIS)
9. Higiensko pridobivanje mleka – tedensko čiščenje in razkuževanje molznih enot (PONATIS)
10. Higiensko pridobivanje mleka – mlekovodni sistem (PONATIS)
11. Higiensko pridobivanje mleka – ročno čiščenje in razkuževanje hladilnih bazenov s kombiniranim sredstvom za čiščenje in razkuževanje (PONATIS)
12. Higiensko pridobivanje mleka – čiščenje in razkuževanje mlekovodnega sistema (PONATIS)
13. Vplivi krme in krmiljenja na mleko
14. Preventiva bolezni in intenzivne proizvodnje
15. Reprodukcijske motnje-umetno osemenjevanje
16. Zajedalske bolezni govejih plemenic
17. Nega parkljev pri govedu
18. Kako pri teletih preprečujemo rast rogov? in drugo...

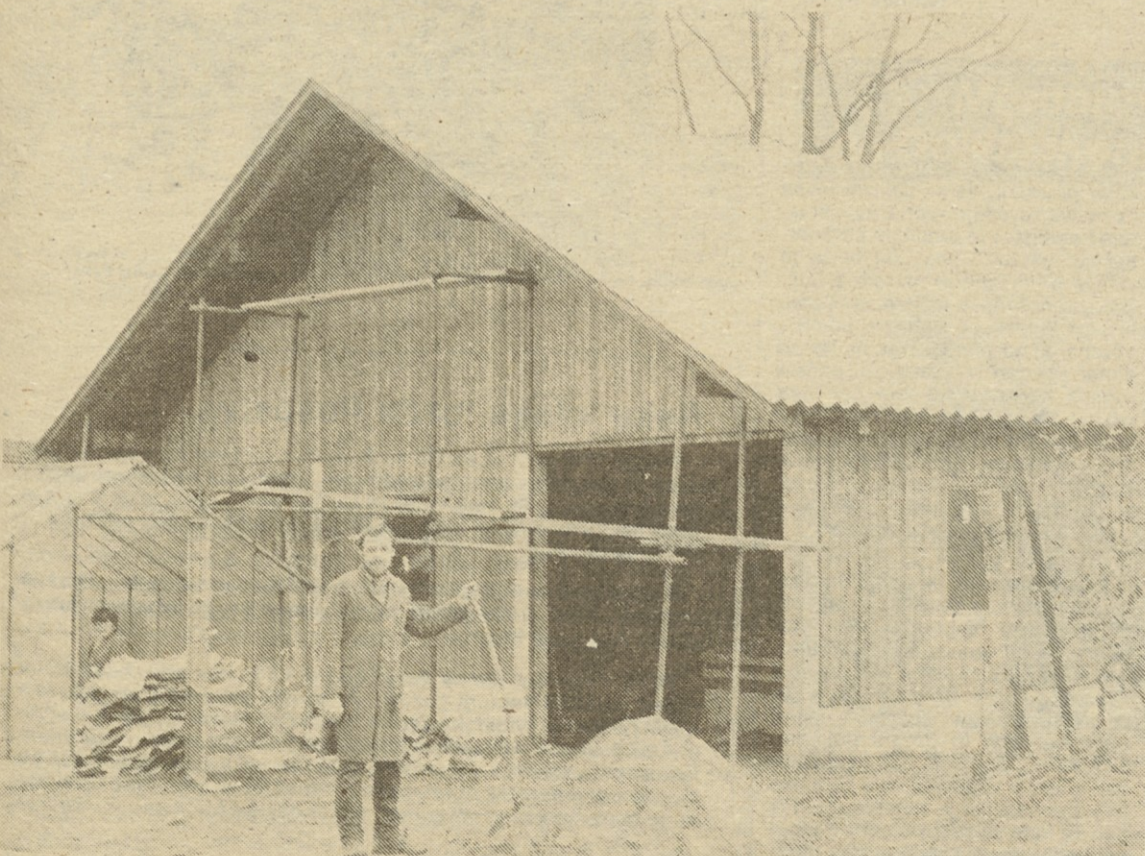
Sektor za razvoj in trženje je pripravil tudi prototip hlevskega vozička, namenjenega higienski pridobivanju mleka. Na montiranih košarah so pripravki in pripomočki za čiščenje in razkuževanje vimena in za hlevsko diagnostiko mastitisev. Voziček prikazujemo na sejnih in propagiramo njegovo uporabo. V delu je okoli 200 primerkov za ceno cca 20.000,00 dinarjev. Primeren je za večje reje privezanih molznic. M-Ljubljanske mlekarnice bodo tak komplet ponudile vsem mlekarnam, zadrugam, agrokombinatom, kmetijskim šolam in seveda večjim kooperantom za proizvodnjo mleka. Naročila sprejema M-Ljubljanske mlekarnice, TOZD Strojni obrat Kozarje, Cesta Dolomitskega odreda 159, Ljubljana.

dr. Leo Šuštaršič

Udeleženci sestanka so na kartah skrbno proučili možna področja za sajenje topolov na Barju.
Foto Andrej Dvoršak

Nova lopa bo povečala produktivnost dela

V Drevesnici Mercator-Kmetijskega zavoda Ljubljana v Polju so te dni dogradili nov objekt – leseno lopo, v kateri je 140 kvadratnih metrov uporabne površine. Vanjo so že navozili zemljo, kamor bodo posadili sadike in podlage.

»Sedaj ne bomo več odvisni od vremena, ki nam je narekovalo delovni ritem. V lopi bomo posadili jesenski izkop podlag ter jih čez zimo pripravili na pomladansko sajenje. Ne le, da bomo naše delo bolj enakomerno razporedili preko zime, ampak bo to vplivalo tudi na boljšo kakovost sadik,« pravi Matjaž Malazič, vodja Drevesnice.

Po končanem jesenskem navalu kupcev bodo v lopo presadili tudi vse občutljivejše vrste sadik, kar jim bo omogočilo podaljšanje prodajne sezone v jeseni in zgodnejši začetek spomladi. Besedilo in foto Andrej Dvoršak

Mercator-Mesna industrija Ljubljana uvaja novo tehnologijo

Andrej Dvoršak

Iščejo nadomestilo za klavnico

Mesna industrija Ljubljana iz sestava sozda MERCATOR-KIT bo letos dala tržišču 3100 ton svežega mesa, kar je 4 odstotke več kot lani. Zanimiv podatek, če upoštevamo, da skoraj v vseh trgovinah pravijo, da je potrošnja mesa upadla. No, v Mesni industriji so optimisti. Menijo, da proda kljub podražitvam ne bo upadla in da bo surovin za njihove izdelke celo primanjkovalo. Najbrž res. Njihov proizvodni program obsega kar okoli 60 vrst različnih izdelkov.

»Letos nameravamo narediti okoli 3.670 ton raznih izdelkov. Količinsko torej ostajamo na lanskoletni ravni. Vzrok za to je slaba prodaja v prvih šestih mesecih. Prodaja trajnih izdelkov je padla celo za 45 odstotkov, potem pa je prišlo do prelomnice in že junija je popraševanje po vseh vrstah naših izdelkov skokovito naraslo, celo tako, da ne moremo sproti zadostiti vsem naročnikom,« je opisal položaj v tovarni Ivan Majerle, direktor delovne organizacije.

Povečanje proizvodnje zavira premajhno število zoričnih komor, kar pa ljubljanskih mesarjev ne ovira, da ne bi širili proizvodnega programa in ga dopolnjevali z novimi izdelki, zlasti iz

skupine poltrajnih. Sem sodijo šunka v omotu, prešana svinjska glava, dimljena bloška klobasa idr. Za vse te nove izdelke so na letošnjem kmetijskem sejmu v Gornji Radgoni ter v Zagrebu dobili tudi odličja.

Ko me je Marko Prohinar, tehnični vodja delovne organizacije, popeljal skozi tovarno, sem mimogrede izvedel, da letno naredi 560 do 600 ton trajnih izdelkov, da prodajo tudi okoli 870 ton drobovine in 900 ton piščancev, v neposredni proizvodnji dela 250 od skupno 312 delavcev, da imajo 14 lastnih trgovin, od tega 13 v Ljubljani in eno na Škofijah, lastni vozni park...

Imajo pa tudi 20 odstotkov fluktoacije in kronično pomanjkanje kvalificiranih mesarjev. Pred 15 leti so jih sicer veliko izučili, imeli so hkrati po 40 učencev, danes pa za ta poklic ni več zanimanja. Tudi zato ne, ker je lokacija šol, po mnenju sogovornikov, neprimerna. Šoli za mesarja sta le v Kamniku in Mariboru. Mesna industrija Ljubljana je zato predlagala ustreznim organom, da bi šolo prenesli v Ljubljano, kjer naj bi se izoblikoval živilski šolski center, a pravega odmeva na pobudo ni bilo.

Kljub vsemu imajo v tovarni smeje načrte. Po ukinitvi klavnice iščejo nove programe in že pripravljajo idejni projekt za novo proizvodnjo, ki naj bi nadomestila klavnico. Predvsem žele posodobiti že obstoječo proizvodnjo do take mere, da bi lahko začeli svoje izdelke uspešno izvažati na tržišča

Evrópske gospodarske skupnosti.

Sami tega programa najbrž ne bodo mogli uresničiti, saj so vedno med kladivom cen končnih izdelkov in nakovalom cen surovin, vendar pa menijo, da bodo v sodelovanju z Mercator-Investo in drugimi inženiring organizacijami le našli ustrezno rešitev.

V tem srednjeročnem obdobju so zelo veliko sovlagali v surovinsko bazo v okviru sozda. To jim bo omogočilo, da bodo imeli, ko bo stekla reja svinj v Krškem, svoje potrebe po surovinah kar 70-odstotno pokrite iz sistema MERCATOR-KIT.

V naslednjem srednjeročnem obdobju jih čaka popolna posodobitev tovarne, ki jim bo omogočila dnevno proizvodnjo od 20 do 25 ton mesnih izdelkov, medtem ko sedaj dnevno proizvedejo največ 10 do 12 ton.

Žele tudi uvesti oddelek priprave mesa za gostinstvo. Gostinci si namreč žele že nareza-

Mercator v Ljubljani

ne zrezke, dorobnovino in vse to pakirano v takšnih količinah, kot jih potrebujejo. Tako bi lahko v kuhinjah ukini delovna mesa mesarjev in poenostavili svoj tehnološki postopek.

Posodobitev, ki jo načrtujejo, bo postopna. Vse, kar bodo na novo naredili, pa bo moralo biti na takšni tehnološki ravni, ki bo zagotavljala povečano storilnost in odpravo fizično težkega dela, ki ga je sedaj že vse preveč. Prav tako bo morala biti vsaka naložba tudi energetsko pretehtana, saj porabijo preveč energije. In če kje, imajo pri porabi energije še veliko notranjih rezerv, ki pa se jih delavci sami, kot kaže, ne zavedajo in se kaj negospodarno obnašajo, tako kot so bili navajeni desetletja, ko smo vsi imeli energije, od vode do elektrike, v izobilju.

Direktor Ivan Majerle (levo) in dipl. ing. Marko Prohinar, tehnični vodja delovne organizacije

Tile delavci naredijo dnevno nekaj tisoč »želodcev« — izdelka, ki je bil že večkrat odlikovan na raznih sejmih. Obe fotografiji Andrej Dvoršak

Mlečna farma Boštanj pomembna preskrbovalka Ljubljane

Andrej Dvoršak

Nova porodnišnica na posestvih

Konec oktobra, ob občinskem prazniku Grosupljeja, je bila na farmi Boštanj krajša svečanost ob dokončanju nove naložbe. Farma, ki sodi v TOZD Posestva Mercator-Ljubljanskih mlekarn, je sedaj bogatejša za novo kravjo porodnišnico z 28 boksi in hlev za 250 plemenskih telic. Oboje je bilo zgrajeno v manj kot treh mesecih, porabljen pa ni bil niti dinar več, kot je bilo predvidevano v predračunu. Celotna naložba je stala 47 milijonov dinarjev, od tega 31 milijonov gradbeno dela in 13 milijonov oprema.

Naložbo so poleg sozda MERCATOR-KIT oziroma njegovih članic podprli še v Ljubljanski banki-Gospodarski banki, Zavarovalni skupnosti Triglav, Območni skupnosti Ljubljane in Samoupravni interesni skupnosti za preskrbo mesta Ljubljane.

Potem, ko je upravnik farme Boštanj, Jože Kordiš, pozdravil predstavnik Skupščine občine, družbenopolitičnih organizacij, sozda MERCATOR-KIT in druge ter jih popeljal po novih objektih (trak ob vhodu vanje je prerezal najstarejši delavec farme, Franc Kastelic) so se gostje zbrali na krajši slovesnosti v Motelu.

»Farma Boštanj je že vse od osvojitve usmerjena v prirejo mleka in zdaj daje skoraj dva milijona litrov mleka na leto. To je dve tretjini vsega mleka, ki ga pridelava naš obrat Grosuplje, medtem ko ga v celem tozdu namolžemo okoli pet milijonov litrov na leto. Naša najboljša krava pri tem sodeluje z 11.000 litri mleka, povprečje pa je 5.500 litrov,« je na slovesnosti uvodoma nanzal

nekaj podatkov Franci Zalar, direktor tozda Posestva.

Na Boštanju danes trideset delavcev skrbi za trispetdesetglavo čredo molznic in polja, na katerih goje pšenico, oljno repico in v zadnjem času tudi ajdo.

Današnja čreda črno-bele pasme se je razvila iz telic, ki so bile po 1970. letu uvožene iz Danske, ZDA in Izraela. Skupno ima obrat Grosuplje, v katerega sodita poleg boštanske še dve farmi, okoli 600 krav molznic in 400 telic. Obrat pa ni pomemben le zaradi hrane, ki jo pridelava (mleko, meso, 700 ton pšenice, 230 ton oljne repice in 80 ton ajde), ampak tudi zaradi selekcijskega dela, ki ga opravlja na področju vzreje. Tako so prav tu vzredili plemenske telice za številne jugoslovanske mlečne farme, med katerimi je tudi najuspešnejša jugoslovanska farma v Vrani pri Zadru. Vsekakor bosta nova porodnišnica, ki ima 28 boksov (v vsakem je prostora za dve kravi), in hlev za plemenske telice veliko pripomogla k nadaljnjemu delu strokovnjakov in izboljševanju rezultatov.

Mercator v Ljubljani

Ob koncu govora je tovariš Franci Zalar poudaril, da se delavci tozda Posestva zavedajo vseh težav, ki tarajo kmetijstvo in tudi njim ne prizanašajo, vendar upajo, da bodo te težave premagali predvsem z boljšim izkoriščanjem lastnih sil in znanja ter kajpak ob ustrezni pomoči družbe, ki se mora zavedati, da se denar, vložen v »zemljo«, počasi obrača in da nesorazmerja cen med repromateriali in končnim izdelkom kmetijci sami ne bodo mogli prenašati v nedogled. Pomembna spodbuda za nadaljnje delo pa je vsekakor tudi periodični obračun organizacije, ki nima več rdečih števil.

Za doseg ciljev, ki so si jih zastavili, nameravajo povečati proizvodnjo, pri čemer ne bodo pustili neobdelanega niti enega hektarja. Skušali bodo zagotoviti krmo za živino z lastnih površin, obenem pa bodo povečali pridelavo pšenice, oljne ogrščice, ajde in drugih poljedelskih kultur. Sredstva bodo zato vlagali zlasti v usposabljanje zemljišč in v posodabljanje tehnologije. Pri tem se žele še bolj vključiti v svoje okolje ter tesneje sodelovati z občino in krajevnimi skupnostmi.

Te usmeritve je v imenu Skupščine občine in Izvršnega sveta ter družbenopolitičnih organizacij pozdravil tudi Vinko Blatnik, sekretar CK SZDL. Menil je, da je sodelovanje bilo že doslej dobro in da naj takšno ostane tudi v bodoče. Občinski dejavniki bodo morali biti bolj smeli pri načrtovanju razvoja kme-

Jože Kordiš, upravnik farme (v sredini) je goste popeljal po hlevih. Foto Andrej Petrič

Reka mleka tozda Posestva

V letih 1959 in 1961 so bili na Boštanju zgrajeni novi tipski hlevi, ki so jih kasneje zamenjali sodobnejši, sedaj pa so jih preuredili v porodnišnico za 60 krav in hleve za 250 plemenskih telic. S tem je zaokrožena investicija izpred petih let, ko je bil zgrajen nov hlev za 300 krav molznic.

Do leta 1970 so tu gojili sivo-rjave krave, ki so dajale komaj tri do tri tisoč petsto litrov mleka letno, danes pa ga črno-bele krave dajejo nad 5.000 litrov!

TOZD Posestva danes gospodari s 1.500 hektarji obdelovalne zemlje in 1.000 hektarji gozdov. Že tri leta zapored dosega najboljši hektarski pridelek pšenice v osrednji Sloveniji, pri oljni ogrščici pa dosega, ob slabših klimatskih pogojih, enako visok pridelek kot proizvajalci v severovzhodni Sloveniji. Pomemben delež pri tem ima tudi največji obrat tozda — Obrat Grosuplje, brez katerega si ne moremo več predstavljati redne oskrbe Ljubljane in okolice.

tijstva, ki ima v občini pomembno mesto. Pomen te veje gospodarstva pa se pokaže v pravi luči šele ob dejstvu, da je od uspešnosti kmetijstva v Grosupljem odvisna tudi preskrba mesta Ljubljane. Organizirano družbeno pridelavo hrane, še zlasti mlečne farme, moramo gledati tudi v luči spodbujevalca in po-

speševalca kmetijstva v njihovi okolici.

Prav mlečne farme delujejo kot gonilna sila svojega okolja in veliko prispevajo tudi k povečanju prireje mleka in prosvetljevanju kmetov kooperantov, je bilo rečeno ob otvoritvi porodnišnice in hlevov za plemenske telice na farmi Boštanj.

Delovna akcija na Jezerskem
Borut Gros – M-KŽKG, TOZD Kmetijstvo

Izdatna pomoč vojakov

V tozdu Kmetijstvo smo v letošnjem letu adaptirali kar nekaj objektov, med njimi tudi senik na Jezerskem, ki smo ga preuredili v ovčarnik. Obrat Ceklje ima poleg mlečne in poljedelske proizvodnje, tudi čredo ovac. Ta čreda je bila do nedavnega ves čas v Cerkljah, letos pa smo jo za stalno preselili na Jezersko.

Ob preurejanju senika in polaganju vodovoda do ovčarnika smo ugotovili, da obstoječi vodovod na več mestih pušča in da je treba zamenjati. Tako smo s pomočjo SO Kranj in ob sodelovanju vojakov VP

1098-40 iz kranjske vojašnice s soboto, 19. oktobra pripravili delovno akcijo na Jezerskem. Na pomoč nam je priskočilo 80 vojakov, ki smo jih razdelili v dve skupini. Večja skupina (60 vojakov) se je podala na

Mercator na Gorenjskem

izkop kanala za vodovod, manjša skupina pa je odšla na planino nad jezerom, kjer so se lotili čiščenja pašnika – odstranjevanja vejevja in pobiranja kamenja. Večje veje so odvažali s traktorji na za to določen prostor, manjše pa sproti požigali. Ob tem naj pohvalim tudi naše traktoriste, ki so na težkem, spolzkem terenu pokazali obilo spretnosti in znanja, da so v takih pogojih sploh lahko vozili. Kljub polni angažiranosti vseh pa je del pašnika ostal neočiščen. Obseg dela je bil le prevelik.

Ko se je večja skupina okrepčala s čajem, smo jo razporedili po trasi kanala, kjer sta nam bila v veliko pomoč starejši vodnik I. razreda

Stojan Stojanov in vodnik Mile Terzić. Vsa trasa, od zajetja do priključka na novo cev, je dolga približno 350 metrov, kar fante ni preveč zmedlo in so se takoj lotili dela. Ker pa zemlja le ni povsod enaka, je bilo kmalu jasno, da tudi kanal ne bo enakomerno oziroma v celoti izkopen.

Okrog poldneva je delovna moralna začela rahlo upadati. Ker »prazna vreča ne stoji pokonci«, smo hitro razdelili malico. Vojaki so bili nad malico navdušeni, za kar gre priznanje delavcem na Maistrovem trgu, ki so nam vse pripravili. Po krajšem odmoru so fantje spet zavihali rokave. Kljub polnemu elanu je bilo iz ure v ure bolj jasno, da delo ne bo opravljeno do konca. Teren je pokazal »zobe«, saj je bilo treba marsikje kopati v skalo, sekati korenine in paziti na obstoječi vodovod, da ga ne bi prekinili.

Obiskal nas je tudi direktor Mercator-KŽK Gorenjske, mag. Janez

Tavčar, ker je bila samo še nadaljnja spodbuda za delo.

Po kosilu so fantje še za dobri dve uri zagrizli v delo, vendar je delo ostalo nedokončano. Razveseljivo pa je, da smo tudi naslednjo soboto uspeli organizirati sodelovanje vojakov, tako smo z delom končali.

V imenu celotne delovne organizacije se zahvaljujem vsem, ki so nam omogočili to akcijo izpeljati, posebno pa še vojakom kranjske kasarne. Za konec samo še izjava starejšega vodnika I. razreda Stojana Stojanova: »Naše sodelovanje na akciji je zelo koristno za vojake, ki tako поблиže spoznajo našo prelepo domovino. Na ta način lahko tudi v polni meri zaživi bratstvo in enotnost med narodi in narodnostmi. Veseli me, da lahko pripadniki JLA tudi v tej obliki pripomoremo k nadaljnjemu družbenoekonomskemu razvoju naše družbe. Mislim, da bomo v bodoče sodelovanje še nadaljevali in okrepili.

M-KZ Trebnje razpeta med kmetijstvom in trgovino

Andrej Dvoršak

V Trebnjem raste dober krompir

Mercatorjeva kmetijska zadruga Trebnje gospodari s 400 hektarji zemljišč, ki jih večinoma oddaja kmetom, svojim članom. Teh ima 1150. Ker je veliko površin v zamočvirjeni doline reke Mirne, je zadruga že pred časom začela z melioracijami in doslej izboljšala že okoli 50 hektarjev, ki pa so v zasebni lasti. V teku je melioracija 190 hektarjev, od katerih je pol v družbeni lasti. Do konca prihodnjega srednjeročnega obdobja bodo izboljšali še 820 hektarjev. Načrtujejo, da bodo tako lahko bistveno povečali proizvodnjo hrane, ki že sedaj ni majhna.

Za letos so načrtovali prirejo 7,1 milijona litrov mleka, a bodo načrt verjetno krepko presegli. Ob tem zadruga od članov odkupi še okoli 1450 toń žive teže govedi, 7300 ton krompirja (večji del za predelavo v pire, v mirnenski tovarni Kolinske), 500 ton pšenice in prav toliko kakovostnega semenskega krompirja.

Cepprav je M-KZ Trebnje nosilec kmetijske dejavnosti v občini, predstavlja pomemben delež v njenem dohodku tudi trgovina. Ima kar osem prodajal z repromaterialom, pet klasičnih in dve samopostrežni prodajalni. V trgovinah je zaposlenih 53 od skupno stotreh delavcev zadruga.

Po programu združitve sozdov naj bi se trgovinska dejavnost v občini združila. Trebanjska TOZD Gradišče (M-Rožnik) naj bi se priključila v enovito KZ in nastopala kot njena poslovna enota za trgovinsko dejavnost, vendar pa se pri tozdu Gradišče za to niso odločili. Po njihovem mnenju naj bi oblikovali dva tozda, enega za trgovino in drugega za kmetijsko dejavnost. To spet ni bilo po volji zadrugi in tako ima novi sozd v Trebnjem kar dva nosilca trgovinske dejavnosti, kar niti ni osamljen primer.

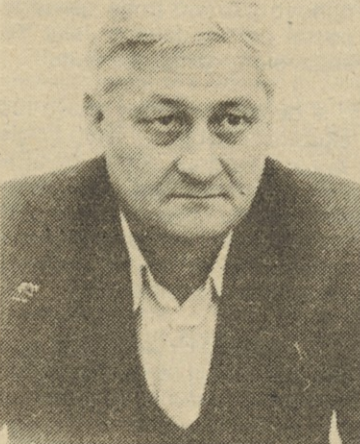
V zadrugi svojo odločenost, da ohranijo enovito KZ, uteme-

ljujejo s tem, da je pred tremi leti že bila izvedena reorganizacija poslovanja. Takrat so ukinili TOZD Trgovina in začeli poslovati kot enovita organizacija. Poudarjajo, da 70 odstotkov prometa njihove trgovine predstavlja promet z repromateriali. Za letos načrtujejo 770 milijonov dinarjev celotnega prihodka z repromateriali, ostala trgovinska dejavnost pa naj bi jima dala še 228 milijonov. Plan bodo, kot kažejo zadnji rezultati, izpolnili.

V Trebnjem pravijo, da se, čeprav do povezave ni prišlo, obe trgovski veji med seboj dogovarjata o usklajevanju zalog v posameznih krajih. Žal se lahko na »višjih« ravneh vse lepo dogovore, zaustavi pa se pri poslovojdjih, ki imajo pač svojo politiko.

Če vemo, da na tem območju poslujejo še trgovine Novotehne in Dolenjke, je jasno, da bosta morali tako TOZD Gradišče kot M-KZ Trebnje v najkrajšem času najti skupni jezik. Če nihče drug, jih bo v to prisilila gospodarska zakonitost, ki nikomur ne prizanaša.

Mercator na Dolenjskem

Albin Ješelnik, direktor M-KK Sevnica, strokovnjak za obrambo pred točo.

povojih. V sadovnjakih je videl, da uporabljajo gumijaste cevi z razpršilnikom, kakršne smo tudi mi pred 25 leti. Učinkovito bi jih lahko nadomestili s pršilniki oziroma škropilnicami, ki jih izdeluje Agromehanika.

Obisk našega strokovnjaka v daljni deželi je stal le 712 dolarjev (in dnevnice), saj so Kitajci kar za polovico spustili ceno letalske vozovnice.

Na kratko iz Metlike

Andrej Dvoršak

Izpeljali delitev dela

Mercator-Kmetijska zadruga ima pestro področje svojih dejavnosti. V njem najdemo mini farme svinj in pitancev pri kooperantih, klavnico, trgovino in vinogradništvo. Verjetno je prav slednje tisto, ki je ime zadruga – ta je letos praznovala 40-letnico – poneslo po vsej domovini. Znamenita metliška črnina in Vinska klet zadruga si zaslužita, da ju obdelamo posebej.

Še nekaj je značilno za metliško zadrugo. Po združitvi v SOZD MERCATOR-KIT je v občini prišlo do integracije trgovine, saj se je trgovina, ki je bila prej »v rokah« M-Rožnika, pripojila zadrugi kot nov tozd – Trgovina na drobno. Direktor zadruga, Janez Gačnik, meni, enako kot drugi, da so tako nastali ugodnejši pogoji za hitrejši razvoj trgovinske dejavnosti v občini. Z združitvijo v sozd se ponujajo zadrugi tudi širše možnosti na področju kmetijstva, gostinstva, turizma in tudi boljše oskrbe.

Zlasti gostinstvo postaja zanimivo, saj ta dejavnost v Metliki zadnjih deset let caplja na mestu. Zato v M-KZ Metlika razmišljajo, da bi osnovali novo združeno enoto, ki bi se ukvarjala z gostinstvom in pospeševanjem turizma, tudi kmečkega, v občini. Nekaj izkušenj že imajo, še več pa imajo volje, brez kate-re ne gre...

»Z združitvijo trgovin smo uspeli zmanjšati zaloge in racionalizirati poslovanje,« se direktor Gačnik spet povrne k trgovinski dejavnosti, eni od treh enot zadruga. »Tako smo sprostili precej obratnih sredstev, posledica tega pa so tudi boljši finančni rezultati. Oba kolektiva, naš in bivši Rožnikov, sta združitev dobro sprejela in se že vživela v eno. Do trenj tudi v

času prilaganja ni prihajalo – vsi smo namreč vedeli, da nam bo vsem tako bolje. Sedaj smo pod »isto streho« in bilo bi nespametno, če bi še v občini gledali vsak le nase in si zidali plove.«

Ob času mojega obiska v Metliki so v zadrugi tarnali zlasti zaradi pezebe vinogradov, ki je precej zmanjšala pridelek. Zato je bil pa tisti, ki so ga spravili v klet, toliko boljši. Malce so jih pestile tudi zaloge vina, ker imajo majhne skladiščen-prostore, vendar, glede na letošnji manjši pridelek, z njimi ne bo težav, še posebej zato ne, ker so njihova vina na vinskem sejmu v Ljubljani pobrala kar pet medalj z diplomami. Toliko vzorcev so tudi poslali!

V Metliki so zaskrbljeni tudi zaradi nesorazmerja med cenami, ki pri kmetih povzročajo vse manj zanimanja za pitanje goved, zato pa je nekoliko več zanimanja za prodajo mleka. Okoli 1.500 molznic, kolikor jih imajo kooperanti, da zadrugi okrog dva milijona litrov mleka letno. Ta količina se je v letošnjem letu povečala na 20 odstotkov, kar pomeni, da kmetje prodajo več mleka kot prejšnja leta, saj se čreda molznic istočasno ni povečala. Največji napredek je bil dosežen pri pšenici, ki je še pred petimi leti niso odkupili niti kilogram, letos pa so svoj plan celo presegli za 25 odstotkov.

Drago Kotar, direktor M-KZ Trebnje

Program ustrezen – odločitev v rokah Kitajcev

Andrej Dvoršak

Agromehanika na Kitajskem?

Pred kratkim je na Kitajsko odpotovala tričlanska delegacija Zveze astronomskih in raketnih organizacij Jugoslavije, ki se ji je kot gost pridružil Albin Ješelnik, direktor M-Kmetijskega kombinata Sevnica. Obiskali so Peking, Harbin in Šangaj ter si ogledali kitajska središča za proizvodnjo vesoljskih raket in testiranje satelitov. Kitajcem so predstavili naš sistem obrambe pred točo in demonstrirali naše raketne modele v različnih solah.

Albin Ješelnik, tudi sam strokovnjak za obrambo pred točo, je obisk izkoristil še za navezavo stikov s kitajskimi poljedelci. Posredoval jim je propagandna gradiva tozda Agromehanika iz Kranja (M-KŽK Gorenjske) in jih seznanil s celotnim proizvodnim programom te naše organizacije.

Ker ni bil prej najavljen, tudi ni mogel navezati stikov z najodgovornejšimi kitajskimi strokovnjaki, tistimi, ki odločajo o nakupih v tujini. Zato pa so ga Kitajci povezali z drugimi strokovnjaki, praktiki, ki so se zelo zanimali za stroje Agromehanike in obljubili, da bodo podatke posredovali na ustreznih mesta. Kakšen bo rezultat, bomo videli čez nekaj mesecev...

Po besedah Albina Ješelnika bi bili priključki Agromehanike na Kitajskem zelo uporabni, saj je agrotehnika tam še precej v

Mercator na Posavju

Janez Gačnik, direktor M-KZ Metlika. Vse foto Andrej Dvoršak

KORŠ v letu 1986

Miro Vaupotič

Popestrena dejavnost

Čeprav takoče leto še ni končano, je ob pripravi programa delovanja Koordinacijskega odbora za rekreacijo in šport (KORŠ) sozda MERCATOR-KIT treba zapisati nekaj besed o letošnjem delu, kot osnovi za delo v letu 1986.

Kot vsi v novem sozdu, smo se tudi mi priprave in organizacije aktivnosti korša za letošnje leto lotili s precejšnjo mero predvidnosti, pa tudi optimizma. Nikakor se nismo mogli znebiti občutka, da v marsikateri sredi ni na žalost še vedno velja mnenje, da sta šport in rekreacija nepomembna in nepotrebna oblika dela, če pa je še vezana na denarne izdatke, pa o njej sploh ni govora. Bili smo veseli, da je bila bojazen odveč. Na področju dela športa in rekreacije, torej na tistem, ki ga na ravni sozda povezuje KORŠ, je delo in sodelovanje dobro zaživelo. Številke predvidenih udeležencev na posameznih aktivnostih in prireditvah so bile krepko nad optimistično postavljenimi prizadevanji.

Ker bo o poročilu o delu korša v letu 1985 še govora ob zaključku leta, naj izkoristim razmišljanja kot uvod v predstavitev programa dela za leto 1986.

Vsekakor je uspešno leto osnova za zastavljeno delo v prihodnjem, pri čemer se moramo zavdati, da mora vsako novo prinesiti tudi nove kakovosti, razširitve z novimi aktivnostmi ter izboljšanje »železnega repertoarja«. Kaj torej predvidevamo v letu 1986? Kaj bo glavna aktivnost korša in kaj bo novo?

Na prvem mestu sta vsekakor dve najpomembnejši prireditvi – zimska in letna mercatoriada, kot imenujemo športne igre delavcev in združenih kmetov – tokrat že devetih po vrsti. Smučarska tekmovanja v veleslalo-

mu in tekih na smučeh bodo organizirana 22. februarja na smučiščih na Kopah nad Slovenj Gradcem. Več težav in razprav je bilo posvečenih letnim športnim igram. Že v letošnjem letu smo morali tekmovanja v nekaterih panogah razširiti na dva dni in razumljivo je, da prihodnje leto ne bo drugače. Ob tem je treba pojasniti, da letne igre, poleg športnih tekmovanj, predstavljajo tudi družabno srečanje delavcev in združenih kmetov sozda in da se KORŠ, ob podpori vodstva sozda ne odloča za ukrepe, s katerimi bi zmanjševali število udeležencev na tej prireditvi. Razmišljanj, kako v prihodnje, je bilo več, posebej še, ker lahko kraje, ki bi imeli zmogljivosti za organizacijo tako velikih tekmovanj, lahko preštejemo na prste ene roke.

Prav zato smo se odločili, da težave organizatorjev v prihodnje rešimo tako, da organizira-

mo predtekmovanja v Ljubljani (športni park Kodeljevo), zaključna tekmovanja in srečanja delavcev pa bodo lahko v katerem koli kraju s sedežem ene od DO, lahko tudi v manjšem,

Program predvideva še vrsto že utečenih akcij, kot so: udeležba na tradicionalnem pohodu Po poteh partizanske Ljubljane, smučarski tečaji, o katerih smo posebej pisali, dva teniška turnirja, seminar za organizatorje športno rekreativnih dejavnosti: zaživela je planinska dejavnost, zato bomo v eni prihodnjih številki objavili program izletov in pohodov.

Novost v programu predstavlja pričetek angažiranja korša v krajih, kjer ima MERCATOR-KIT dovolj počitniških zmogljivosti (Gozd Martuljek, Miholjaščica ipd.): običajnemu letovanju oziroma zimovanju bi dodali tečaje, igre in podobno. Nameravamo se še dodatno angažirati z izvedbo akcij, ki popularizirajo rekreativno dejavnost, kot so Cooperjev test, organizirana vadba smučarskega teka, kolesarjenje in podobno. Načrtujemo tudi nekatera ligaška tekmovanja oziroma turnirje med DO in tozdi na ožjih regijskih področjih, v košarki, malem nogometu, kegljanju ipd.

KORŠ je na svoji seji program sprejel in ga obenem s finančno konstrukcijo, predložil poslovodnemu in delavskemu svetu v obravnavo in potrditev. O naših akcijah vas bomo pravočasno obveščali tudi v glasilu Mercator, zato vas vabimo, da v vsaki številki poiščete naša obvestila.

Mirko Vaupotič, predsednik KORŠ, utemljuje finančni načrt. Foto Jaro Novak

Za boljšo telesno pripravljenost

Jure Jež

Rekreativna vadba pozimi

S pričetkom hladnejšega vremena se počasi zmanjšujejo možnosti rekreativne vadbe v naravi. Tiste, ki se redno ukvarjajo s športno rekreacijo, se selijo v športne dvorane, kjer so, v tem prehodnem obdobju, možnosti za vzdrževanje in izboljšanje telesne pripravljenosti. Rad bi opozoril na možnosti ukvarjanja s terensko športno rekreativno dejavnostjo.

Poleg redne tedenske rekreativne vadbe v svoji delovni organizaciji (ta bi morala biti organizirana povsod, saj je temelj in osnova rekreativnega udeleževanja delavcev v združenem delu), se lahko udeležujete rekreativne vadbe v društvih »Partizan«, ki obstajajo v vsakem večjem slovenskem kraju, pa tudi v drugih športnih združenjih, kjer je bolj prisotna tematska usmerjenost vadbe v eni športni panogi. Vedno bolj se

razvija tudi rekreativna vadba v krajevnih skupnostih, kot osnovnih teritorialnih celicah naše družbe.

»Zdrav duh v zdravem telesu« je osnovni, ne pa tudi edini namen našega ukvarjanja s športno rekreacijo. Pomemben je tudi socialni vidik spoznavanja ljudi iz različnih okolij in s tem krepitev odnosov v samih delovnih organizacijah, pa tudi zunaj njih.

Smučarska sezona je pred vrati

Jure Jež

Pomembnost »suhe« vadbe

Sneg je pobelil vrhove naših planin, v športnih trgovinah se bohoti zimska oprema in marsikdo je že pomislil na prihajajočo smučarsko sezono. Koliko užitek in zadovoljstva nam bo dalo smučanje pa ni odvisno samo od dobre opreme, temveč predvsem od dobre telesne pripravljenosti. Mimo telesne priprave ne moremo, saj je predpogoja za varno smučanje, ki ne terja samo občasni priprav, temveč redno vadbo. Z dobro telesno pripravljenostjo se bomo lažje naučili pravilne tehnike, lažje bomo obvladovali različne terene in hitrost.

Ena najboljših in najuspešnejših priprav smučarjev na prihajajočo sezono je smučarska telovadba. Njena glavna naloga je, da stopnjuje našo splošno in posebno vzdržljivost, sprošča, krepi in razteza celotni gibalni aparat ter posnema značilno gibanje v smučanju. Omogoča nam, da spoznamo zahteve in obremenitve pri smučanju, po-

meni, tako kot smučanje, učne gibanja, odpravlja enostranost in gibalno revščino ter s posnemanjem smučarske tehnike izdatno spodbuja smučarje vseh starostnih kategorij in znanj. Poleg vadbe splošnih telesnih lastnosti, kot so vzdržljivost, hitrost, moč in spretnost, obsega tudi vadbo posebnih gibov iz smučanja.

Smučarsko telovadbo sestavljata dva poglavita dela. Prvi del je posebna telesna priprava, ki se ne omejuje zgolj na vadbo v zaprtih prostorih, ampak vključuje tudi vadbo na prostem. Obsega tek čez drn in strn, tek po bregu navzdol in navzgor, tek s stalnim spreminjanjem smeri, hoje za ravnotežje in različne preskoke v različnih položajih. V veliko pomoč pri takšni vadbi so smučarske palice.

Drugi del smučarske telovadbe je oponaševalna vadba, pri kateri smučarji na suhem vadimo smučarske gibe, razne položaje in gibe v smučanju. Vadimo lahko posamično ali v skupini in ob glasbeni spremljavi.

Zavedati se moramo, da sleherna vadba zahteva načrtnost in posamično domerjenje glede na lastne zmogljivosti, saj bomo le tako v vadbi našli užitek in se tem zmanjšali nevarnost poškodb pri vadbi in tudi kasneje, pri smučanju.

Jubilejna razstava v Žireh

Center za obveščanje

Deset let usmerjenega skupnega dela

Na Martinovo, 11. novembra pred desetimi leti, je bil pri kmetijsko gozdarski zadrugi v Žireh ustanovljen aktiv kmečkih žena. V proslavitev desetletnice so žene, skupaj z aktivom mladih združnikov, v soboto, 16. novembra 1985, odprle razstavo STARA KMEČKA ORODJA IN PRISTNA DOMAČA HRANA. Kratek kulturni spored je bil ob pol štirih popoldne v Družbenem domu Partizana v Žireh. Zbrane domačine in goste, med katerimi je bil tudi namestnik predsednika PO sozda MERCATOR-KIT, Tone Mastnak, je pozdravila predsednica aktiva kmečkih žena, Marta Kavčič.

Tole je povedala: »Osnovni namen našega dela je seveda vsestransko, predvsem pa strokovno izobraževanje. Vendar so skoraj povsod kmečke žene šle še dalj, tako v prirejanju različnih razstav, kulturnih prireditev in prikazov starih običajev, da ne bi bili pozabljeni.« Vsako leto so organizirale več predavanj iz kmetijske dejavnosti, poleg njih tudi zdravstvena, in predavanja iz gospodinjstvih veščin. Priredile so tudi tečaje za pletenje in kvačkanje ter šivilsko-krojne tečaje, tako v Rovtah kakor v Žireh. Tečaje so vodili sami strokovnjaki iz Žirov in so bili tako domala zastoj. Enajst njihovih žena je leta 1977 obiskovalo tečaj za kmečki turizem pri delavski univerzi v Škofji Loki. Leta 1980 so priredile razstavo ročnih del, predlani pa kuhar-

sko razstavo, vključno z zdravilnimi zelišči.

»Čeprav popolnoma neuke, smo leta 1978 v Žireh pripravile prireditev s pestrim kulturnim programom. Ta nas je opogumila, da smo sestavile nov izviren kulturni spored in z njim leta 1979 nastopile na odru v Žireh. Gostovale smo še v Rovtah in na Sovodnju.«

Mercator-Kmetijsko gozdarska zadruga »Sora« Žiri zajema tudi kmetije s področja Róvt. Tudi tamkajšnje žene so s sodelovanjem mladih združnikov leta 1983 postavile na oder celovečerni izviren kulturni program. Pred približno petimi leti so ustanovile svoj pevski zbor »Nonet«, ki uspešno nastopa na vseh prireditvah v Rovtah in Logatcu. Tudi na proslavi 16. no-

vembra v Žireh smo poslušali njihovo uzbrano petje narodnih pesmi pod vodstvom Jaka Kolkalja, sicer ravnatelja šole.

V dejavnost aktiva sodijo tudi skupinski strokovni izleti z ogledi proizvodnje kake tovarne, »da spoznamo tudi delo delavcev v zaprtih prostorih.« Pri tem si ogledajo nekaj usmerjenih kmetij, največkrat z živinorejsko-mlečno proizvodnjo.

V glasilu Mercator smo pred leti ponatisnili nekaj uspešnih prispevkov iz biltene tega aktiva, ki

je izšel pod naslovom »Drobni utrinki kmečkih žena«.

Letošnja razstava je zbrala različno kmečko orodje, ki ga je že bolj ali manj nadomestila tehnika in mehanizacija. Teme razstave so bile: od setve do kruha; ob rojstvu otroka: mleko in mlečni izdelki; drvarija, pridelovanje volne in kmečka jedila ob različnih priložnostih.

Prijetna poživitev proslave je bil odlomek iz igre »Kje je meja«, ki so ga uprizorili dva mladeniča in dekleta v domačem narčju. Dve ženi pa sta nam prijazno pokazali pridelovanje domače volne.

V tem kratkem orisu seveda ni zajeto celotno delo žirovsko-rovtarskega aktiva, priča pa do-

volj o njegovi množičnosti, vsestranski in strokovni usmerjenosti. Žene so pripravljene sodelovati ob vsakem času in vremenu, ne glede na oddaljenost od središča dogajanja. Večina jih je namreč iz okoliških vasi, večina dejavnosti pa se lahko odvija v zimskem času in slabem vremenu. Krajani cenijo njihovo delo in se pozorno odzivajo njihovim vabilom. Podpirajo jih tudi delovne organizacije KGZ Sora, Alpina in Etiketa pa šola in krajevna skupnost.

Na razstavi orodij v Žireh smo si lahko ogledali tudi delo na danes že pravilicnem kolo-vratu. To je bil edini »stroj« med ovco in jopco.

Ceravno se imenujejo Nonet, jih je nastopilo deset, z oceno odlično – pet. Obe fotografiji Jaro Novak

Izlet po Makedoniji

Cenka Kesič

Iz dela Kluba upokojencev M-Ljubljanskih mlekarn

Na eno letošnjih jesenskih nedelj smo se upokojenci Mercator-Ljubljanskih mlekarn odpeljali z vlakom na petdnevni izlet v Makedonijo.

Veseli in srečni smo jutraj ob 8. uri prispeli v Skopje. Mesta Skopja večina od nas ni poznala. Potres leta 1963 je mesto skoraj uničil, potem pa so zgradili novo, da je danes med najlepšimi v Jugoslaviji in šteje 650 tisoč prebivalcev. Peljali smo se skozi železniški viadukt v novi del mesta, po novem brezovem drevoredu čez reko Vardar v naselje Madžari, kjer je škopska mlekarna, imenovana Škopsko polje.

Na stopnicah velike zgradbe so nas čakali in pozdravili glavni direktor in vodstvo mlekarne. Zaželeli so nam dobrodošlico, nakar so nam razkazali svojo mlekarno. V dvorani so nas pogostili z bogato zakusko. Na

sprejemu nam je direktor razložil razvoj mlekarne in sodelovanje z različnimi slovenskimi podjetji.

Za prisrčen sprejem se je v imenu KU zahvalil naš kolega Stojanović-Brko. Organizirali so, da smo si v kombinatu ogledali še drugi njihov tozd »Sko-
vin« to je vinsko-predelovalni obrat. Izvedeli smo, da ima kombinat velike površine plantaž grozdja in sadja in da pride-
lajo v eni sezoni 12 tisoč ton

Mercatorjev mozaik

Andrej Dvoršak

France Godec v Mercator Turistu

Od začetka oktobra do konca novembra je v poslovalnici M-Turista razstavljal akademski slikar France Godec iz Ljubljane. Slikar starejše generacije, ki si je že ustvaril svoje mesto v kulturi Slovencev, se je tokrat predstavil z oljnimi slikami krajin, predvsem z motivi iz Istre in z Gorenjske. Zanimivo je, da Godec v zadnjih letih vse bolj »svetli« svoje barve, kar je značilno za pleneristično slikarstvo.

»Naša okolica je mnogo bolj svetla, kot si ljudje predstavljajo,« je dejal mojster barve in čopiča ob otvoritvi. Izdal je, da ga zanima problem svetlobe in da se temu posveča z vso resnostjo. Od tod tudi svetlejši toni na njegovih paleti.

»Svojo prvo razstavo sem imel leta 1936, ko sem razstavil 96 del, tudi kiparskih. Spočetka sem še kipuril, a sem kmalu opustil in se predal zgolj slikarstvu,« se je spominjal France Godec začetkov. Do sedaj je imel že preko 150 samostojnih razstav v Evropi, Aziji in Ameriki. Manjših, kot je ta v M-Turistu, pa niti ne šteje več.

Za razstavo v naši poslovalnici se je odločil, kot je sam dejal, zato, ker je velik prijatelj Mercator Turista. Pravi, da je tu srečal najbolj prijazne turistične delav-

ce, ki svoje obljube vedno izpolnijo, in program, ki ga ponudijo v prospektu dosledno izvedejo. Še posebej je zadovoljen z vodiči.

Da to ni le prazna hvala, Godcu lahko verjamemo, kajti dovolj je potoval, da lahko da primerjavo, obenem pa si je v slikarskem svetu in javnosti že ustvaril takšno ime, da mi ni potrebno nikakršno plehko laskanje.

Ko je skupaj z delavci poslovalnice in obiskovalci še pregledal razstavo, je ugotovil, da je nekaj slik nepodpisanih. »To je moja značilnost, veliko slik ne podpišem. Takrat, ko jih naslikam, nočem takoj nanje »pritisniti« svojega imena, kasneje pa pozabim... Pa saj to tako ni najpomembnejše pri sliki,« pravi prijazen France Godec.

grozdja, oziroma 1.200 ton na dan.

Tudi tu smo bili deleženi pogostitve z njihovimi proizvodi. Poslovali smo se od gostoljubnih tovaršev in odšli k spomeniku padlih med NOV, kjer smo se poklonili žrtvam fašizma, razpeli svoj prapor in zapeli žalostinsko. Videli smo tudi spomenik žrtvam potresa. Popoldne so nam pokazali še stari del turške čaršije z njenimi značilnostmi. Z najlepšimi vtisi smo se odpeljali iz Skopja proti Ohridu.

Spotoma se nam je nudil lep pogled na Šarplanino. Peljali smo se skozi Tetovo, znano po tobačni tovarni in po zanimivi Šareni džamiji. Velika okoliška polja koruze in paprike so bila od suše vsa rjava.

Potovali smo preko Gostivara, kjer je videti tovarno tepihov, znano opekarno in velike vojaške rezervate. Videli smo cerkvico Fruto z imenom kraja. Izpod nje izvira reka Vardar. Tudi tetovski kostanj je bil zanimiv. Prešli smo gorati predel nadmorske višine 1.200 metrov. Ob spustu po lepi cesti se odpre dolina z velikimi nasadi breskev in grozdja.

Preko Kičeva in Treske se spušča cesta v serpentinah in kmalu zatem se odpre pogled na letališče Struga. Struga je mesto prav na severu Ohridskega jezera. Južno od njega stoji znamenita cerkev sv. Nauma, prav ob albanski meji.

Namestili smo se v hotelu Drin. To je čudovita zgradba. Vhodno dvorano krasijo marmornate stopnice, ki so speljane v tretje nadstropje z rastlinjakom, bujnimi kaktusi, bršljanom in drugim cvetjem.

Drugi dan smo se odpravili k sv. Naumu. Z avtobusom smo se vozili kako uro do cerkvice iz IX. stoletja, ki jo je dal postaviti Metodov učenec Naum. Pogledali

smo si še druge znamenitosti: hotel Biser v Strugi, ki je zidan v živo skalo. Tam so videli v vdobini staro cerkvico, ki so jo Turki uporabljali za mučenje kristjanov. Ogledali smo si še muzej in spomenik iz NOV.

Biser Makedonije je Ohrid. V njem smo uživali v pogledu na slikovito mesto ter v šarmu njihovih prodajaln – ohridskih bisserov in spominkov. Kras narave je jezero, dolgo 30 in široko 15 kilometrov.

V sredo, 18. septembra ob sončnem vzhodu smo zapustili Strugo in Ohrid in se čez Reso odpeljali mimo Bitolja v Kruševico. Mesto ima najvišjo nadmorsko lego – 1.300 metrov in je staro 600 let. V njem je mogočen spomenik, posvečen kruševski republikli in žrtvam NOV. V zvezi z njim je znana kruševska republika.

Ko takole potujemo po naši

deželi, spoznavamo ljudi, iz katerih vejejo ljubeznivost, dobrotta, naklonjenost pa tudi hvaležnost.

Zadnji dan izleta smo obiskali še Kavadarce. To je najbogatejša občina v Makedoniji, znana po pokrajini in kombinatu Tikveš, kjer proizvajajo znana tikveška vina. Tudi tu so nas pogostili z njimi. Ob povratku smo se ustavili v Titovem Veselu in proti večeru prispeli v Skopje.

Poslovali smo se od našega Makedonca – šoferja Vita. Imel je dokaj naporno vožnjo. Zahvaljujemo se mu za požrtvovalno pomoč pri različnih uslugah. Tako kot smo dopotovali, smo se tudi odpeljali z ležalniki proti Ljubljani.

Hvala organizatorjem za dobro organizacijo tega izleta, ki ga ni bilo tako lahko izpeljati. Veliko smo videli in lepo smo se imeli!

Jubilanti M-Sadja zelenjave

Kot vsako leto doslej je delavski svet delovne organizacije Mercator-Sadje zelenjava priredil slavnostno sejo z zakusko za delavce, ki letos proslavljajo delovni jubilej.

Priznanja za 10-letno delo so prejeli: Fani Bergant, Sadija Beširević, Ivanka Bratun, Lena Đorđević, Štefka Goršič, Ivan Gregorn, Terezija Grilc, Barbara Jantol, Jožica Krivc, Jožica Malovrh, Nada Moškrič, Ljubica Novaković, Slavka Radelj, Sonja Selan, Janez Smrekar, Franc Starič, Franc Vindiš in Anton Zorc.

Priznanje za 20-letno delo so prejeli: Jušo Dizdarević, Ana Janušič, Marija Juhant, Anton Kolenc, Olga Kutin, Kati Marolt, Martin Rak, Ljubo Stojakov, Franc Šivec in Dragica Vidic.

Posebna priznanja za dolgoletno in uspešno delo so ob odhodu v pokoj prejeli Marija Zajec, Franc Dolinšek in Luka Oraže. Vsem iskreno čestitamo!

Mirko Vaupotič

Decembra v CD

Oglejmo si, tokrat po kronološkem vrstnem redu, kaj so nam v Cankarjevem domu pripravili v mesecu decembru in za Novoga leta dan.

3. 12. bo ob 19.30 v Mali dvorani koncert pod naslovom **Mladi mladim**. Na sporedu bodo dela Srebotnjaka, Tansmana, Poulenca, Beethovna, Glinke in Missona. Ob isti uri bo v Veliki dvorani **orgleski koncert Angele Tomanič**, ki bo izvajal dela Bacha, Ukmarja, Premrla, Tomca in Trošta.

Klavirski kvartet RTV Ljubljana sestavljajo pianist Andrej Jarc, violonist Karel Žužek, violist Franc Avsenek in violončelist Stane Demšar. Na koncertu **4. 12.** ob 19.30 bodo izvedli dela Mašeka, Dvořaka in Brahmsa.

Na letošnjem Festivalu monodrame in pantomime v Zemunu je, častno izbran v družbo najboljših iz celotne letošnje monodramske produkcije, vzdržljiv in vztrajen do konca, **Živko Vukojević** predstavljal s **Cervantesovim Don Kihotom** iz Manče veliko svežino in neposrednost. Na odru Okrogle dvorane bo nastopil **6. 12.** ob 22. uri.

Najmlajši bodo lahko **7. 12.** ob 10. uri uživali ob **uri pravlic z Zvezdano Mliakarjevo in Brankom Miklavcem**. V mesecu decembru jih vabimo še na tri matineeje: **14. 12.** bo **Lutkovno gledališče Maribor** ob 10. uri izvedlo **Leseno zgodbo**, prirejeno po motivih **Cellodijeva Pinochija**. **21. 12.** bo gostovalo **Prešernovo gledališče iz Kranja**, ki bo ob 10. uri izvedlo delo **Finte** naprodaj avtorice

Popravek

V prejšnji številki je prišlo na 12. strani v vesti »Priprava na zimo« do neljube napake. Zapisano je bilo obrat Vrtnarija tozda Prašičereja Mercator-KG Kočevje, namesto obrat Vrtnarija tozda Prašičereja Stična Mercator-Ljubljanskih mlekarn. Za napako se bralcem opravičujemo.

Katjuše Virnik. Obljubljajo, da boste lahko vse finte, ki si jih boste zapomnili, odnesli s seboj! **28. 12.** bo ob 10. uri na sporedu predstava **Borisa A. Novaka Čarovnije sveta**, v režiji **Jurija Součka**.

Zbor in orkester Akademije za glasbo bo **10. 12.** ob 19.30 na koncertu predstavil dela Händla, Mozarta, Bizeta in Bacha. Dirigiral bo **Anton Nanut**. Koncert bo v Veliki dvorani, le pol ure kasneje pa se bodo v Srednji dvorani predstavili igralci **Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice z Opero za tri groše Bertolda Brechta**.

12., 16., 19. in 23. 12., vsakič ob 20. uri v okviru retrospektive **Manjurja Madāvija** na sporedu dela tega sodobnega avstrijskega režiserja, ki ga slovensko občinstvo že pozna po filmu **Nekaj malega umiranja**, predvajanem lani na ljubljanski TV.

Od 13. do 15. 12. se bo pod naslovom **Dnevi plesa '85** odvijala tridnevna predstavitev najnovejših prizadevanj ljubiteljskih plesnih skupin naše republike. **14. 12.** ob 19.30 pa bo samostojen nastop **Akademске folklorne skupine France Marolt** z večerom ljudskih plesov in pesmi jugoslovanskih narodov.

Ljubitelji mikroročunalništva, pozor! **3. mikroročunalniški sejem bo od 20. do 22. 12.**, vsak dan od 9. do 18. ure.

V Srednji dvorani bo **23. 12.** ob 19.30. večer s plesalcem Mojmirom Lasanom. Pol ure kasneje bo v Veliki dvorani gostovalo **Hrvatsko narodno kazališče iz Zagreba s Cyranojem de Bergeracom Edmonda Rostanda**. Delo je režiral **Ivica Kunčević**, v glavni vlogi pa nastopa **Mustafa Nadarević**.

Center za stike z javnostjo posebej opozarja **organizacije združenega dela** na predstavo **Čarovnije sveta**. Delo je primerno za otroke od **4. do 12. leta starosti**, obiskal pa jih bo tudi **dedek Mrz**. Predstave bodo na sporedu **od 23. do 30. 12.**

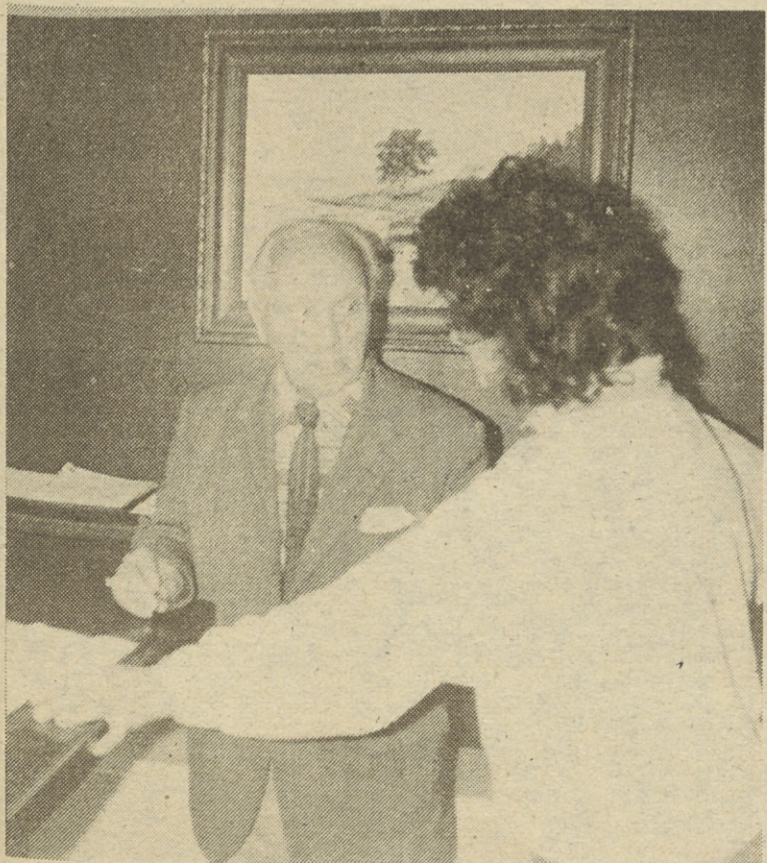
Prijetno presenečenje čaka operne sladokusce v dneh od **24. do 28. 12.**, ko bo vsak večer ob 20. uri na sporedu eden od opernih filmov **Jochima Hessa**. **24. 12.** si boste lahko ogledali **Fidelia Ludwiga van Beethovna**, **25. 12. Čarostrelca Carla Marie von Webra**, **26. 12. Figarovo svatbo Wolfganda Amedeusa Mozarta**, **27. 12. Woczecka Albana Berga** in **28. 12. Carja in tesarja Alberta Lortzinga**. Vsi operni filmi bodo v izvedbi Hamburške državne opere.

25. 12. se bo na prvem koncertu v Jugoslaviji predstavil Kemal Gekić, ki mu kritiki prerokujejo **Pogoreličevo slavo**, in to ob **19.30**, s celovečernim klavirskim recitalom skladb **Frederika Chopina**.

Posebej opozarjamo na prednovoletni in novoletni koncert. Oba izvajal **Simfonični orkester Slovenske filharmonije**. Prednovoletni koncert bo na sporedu **27. 12.** ob 19.30 dirigiral bo **Samo Hubad**, solistka pa bo **Dubrovka Tomšič-Srebotnjakova**; na sporedu bodo dela **Händla, Mozarta in Beethovna**. Novoletni koncert bo **1. 1.** ob 17. in 20. uri. Dirigiral bo **Uroš Lajovic**, na sporedu pa bodo dela **Kreka, Saint-Saensa, Čajkovskega, Glinke, Dvořaka, Smetane in Borodina**.

Big band orkester RTV Ljubljana bo imel ob svoji 40-letnici **28. 12.** ob 20. uri **letni koncert z mednarodnimi gosti**.

Mercatorjev mozaik

Akademski slikar France Godec na otvoritvi svoje razstave v Mercator Turistu. Foto Andrej Dvoršak

Rezultati poslovanja M-Nanosa po 9 mesecih

Edita Žiberna – M-Nanos, Delovna skupnost

Izboljšana gospodarnost poslovanja

Splošni neugodni pogoji poslovanja se nadaljujejo. Nekoliko so se izboljšali le trgovinski, če upoštevamo, da so možnosti pri oblikovanju cen v letošnjem letu nekoliko širše, kar vpliva na zmanjševanje fizičnega obsega prodaje trgovskega blaga, predvsem v enotah, ki poslujejo na podeželju in zunaj turističnih področij.

V M-Nanosu je ostal fizični obseg prodaje na ravni preteklega primerjalnega obdobja, dohodek na zaposlenega pa je realno celo porasel. Tudi gospodarnost poslovanja se je izboljšala, zaradi boljše čiste razlike v ceni ter počasnejše rasti materialnih stroškov (razen obresti za kredite za obratna sredstva) od rasti celotnega prihodka. Donosnost poslovanja je precej boljše, saj so povprečna uporabljena poslovna sredstva naraščala več kot polovico počasneje od rasti dohodka, ker v tem obdobju nismo vlagali v nove, večje maloprodajne ali skladiščne zmogljivosti, pa tudi zaloge trgovskega blaga so naraščale počasneje od rasti prodaje. Še vedno pa se, ob hitrem naraščanju obrestne mere, nadaljuje pomanjkanje lastnih virov za pokrivanje osnovnih in obratnih sredstev. Na področju pospeševanja notranjih blagovnih tokov še nismo dosegli bistvenih premikov, kar podvaja potrebo po obratnih sredstvih in povečuje stroške poslovanja.

V zalozah trgovskega blaga je še precej blaga starega nad 6, pa tudi nad 12 mesecev, kar vpliva na počasnejše obračanje zaloga trgovskega blaga in na večje stroške poslovanja.

Končni devetmesečni rezultat poslovanja M-Nanosa je glede na pogoje poslovanja ugoden, vendar je v posameznih organizacijah še precej neizkoriščenih notranjih rezerv oziroma možnosti za izboljšanje rezultatov poslovanja.

Fizični obseg prodaje trgovskega blaga M-Nanosa je ostal v devetmesečju letošnjega leta na ravni preteklega primerjalnega obdobja. Fakturirana prodaja trgovskega blaga in storitev je porasla namreč za 81,7%, cene v trgovini na debelo in drobno pa v povprečju za prav toliko. Fizični obseg v maloprodaji se je povečal za dobra 2%, v grosistični prodaji pa se je za toliko zmanjšal.

Čista razlika v ceni je v devetmesečju letošnjega leta naraščala nekoliko hitreje od rasti prodaje. Povprečni odstotek se je povečal za 4,3%, oziroma s 13,62% na 14,20%, kar pomeni, da so pogoji oblikovanja cen v letošnjem letu nekoliko boljše kot v preteklem.

Povprečne zaloge trgovskega blaga so naraščale v devetmesečju 1985 za dobrih 20% počasneje od rasti prodaje, tako da se je količnik obračanja zaloga izboljšal za 10,3%. V letošnjem devetmesečju so se zaloge trgovskega blaga obračale v 36 dneh, v lanskem pa v skoraj 40. Hitrejše obračanje zaloga trgovskega blaga je pripomoglo, da je bilo v letošnjem devetmesečju potrebnih za 160 milijonov dinarjev manj kratkoročnih premostitvenih posojil za pokrivanje zaloga trgovskega blaga, oziroma, za 78 milijonov dinarjev manjše obresti za posojila za obratna sredstva. V devetmesečju smo dosegli načrtovano obračanje zaloga trgovskega blaga.

Celotni prihodek in porabljena sredstva M-Nanosa so porasla v devetmesečju, v primerjavi z lanskim primerjalnim obdobjem za skoraj 80%, z istim

odstotkom pa je bil dosežen tudi plan. Porabljena sredstva so naraščala 2% počasneje od rasti celotnega prihodka. Počasnejša rast izhaja iz 30-odstotne počasnejše rasti materialnih stroškov od rasti celotnega prihodka in izboljšanja povprečnega odstotka čiste razlike v ceni oziroma počasnejše rasti nabavne vrednosti prodanega trgovskega blaga od rasti prihodkov in prodaje trgovskega blaga. Precej hitreje od porabljenih sredstev so naraščali tudi prihodki od storitev, obresti ter drugi prihodki.

Drugi stroški poslovanja so naraščali več kot 43% hitreje od rasti celotnega prihodka. 83% drugih stroškov poslovanja predstavljajo obresti za kredite za obratna sredstva, ki so v primerjavi z devetmesečjem 1984 porasle za 127,4%. Takšno povečanje izhaja v glavnem iz povečane obrestne mere, ki je bila v lanskih devetih mesecih v povprečju 36,7%, v letošnji pa 65,4%, kar je skoraj 80% več. Plačane obresti za kredite znašajo v devetih mesecih 1985 616.557.487 dinarjev, kar predstavlja skoraj 80% devetmesečnega zneska bruto OD za 1561 zaposlenih.

V devetmesečju je znašal delež plačanih obresti za kredite na ravni M-Nanosa 3% celotnega prihodka, v letošnjih devetih mesecih pa 3,7% kar pomeni 23-odstotno povečanje deleža. Če prihodke od obresti odštejemo od obresti za kredite za obratna sredstva (kot strošek poslovanja), dobimo kompenzirane obresti v znesku 400.265.820 dinarjev. V primerjavi z lanskim devetmesečjem so kompenzirane obresti v letošnjih devetih mesecih porasle za 131,6%; to pomeni, da so prihodki od obresti naraščali počasneje od obresti za kredite za obratna sredstva.

Na račun povprečno angažiranih kratkoročnih posojil z nižjo obrestno mero od splošne smo v 9 mesecih privarčevali okoli 60 milijonov dinarjev, oziroma smo za ta znesek zmanjšali stroške poslovanja na račun nižjih obresti pri posojilih za obratna sredstva.

Primerljivi dohodek (za devetmesečje 1984 usklajen z določbami novega Zakona o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka) je porasel v obdobju, ki ga primerjamo, za 94,9%, plan pa je dosežen 87,5-odstotno.

Osební dohodki so v devetmesečju 1985 naraščali 6,8% hitreje od rasti dohodka, ker smo se dogovorili, da bodo zaradi slabših doseženih rezultatov poslovanja v prvih treh mesecih naraščali v skladu z načrtovanimi, ne pa dejansko doseženimi rezultati poslovanja. V preteklih letih je namreč prihajalo do velikih razkorakov med izplačanimi OD v prvih in zadnjih mesecih v letu (v letu 1984 smo dosegli indeks preko 200), kar je bilo seveda v skladu z doseženimi rezultati poslovanja. Ker smo v tretjem trimesečju letošnjega leta pri izplačevanju osebnih dohodkov upoštevali dosežene rezultate poslovanja, se je hitrejša rast osebnih dohodkov od rasti dohodka zmanjšala iz 18,8% v prvem polletju 1985 na 6,8% v devetih mesecih.

Povprečni čisti izplačani osebni dohodek je znašal v M-Nanosu v devetih mesecih letošnjega leta 40.348 dinarjev, kar je 99,5 odstotka več kot v

Balinarski uspehi našega sodelavca

Sergej Paternost

Jože Požar drugi na svetu

Jožeta Požarja, 38-letnega vodjo prevzema blaga v postojnskem tozdu Grosist in stalnega člana državne balinarske reprezentance smo obiskali na njegovem delovnem mestu, v skladišču železnine, in se z njim pogovorili o njegovem udejstvovanju na balinarskem področju.

Z balinanjem je Jože pričel v Postojni, v Balinarskem klubu Sovič, v letu 1983 pa je, zaradi boljših pogojev dela, prestopil v Balinarski klub Skala iz Sežane.

V letošnjem letu je postal državni prvak med posamezniki in dvojicami ter drugi med četverkami, v republiškem merilu pa je dosegel drugo mesto med posamezniki ter tretji mesti v izbujanju in v dvojicah. V občinskih tekmovanjih je v vseh treh panogah dosegel prvo mesto.

Kot član državne balinarske reprezentance bo Jože od 5. do 10. novembra sodeloval na svetovnem prvenstvu v balinanju v dvojicah in v izbujanju v avstralskem Melbournu.

Na koncu moramo zapisati še oceno zveznega balinarskega selektorja, Mate Krstovića. Ta je po končanem državnem prvenstvu, ki je bilo v Ljubljani, izjavil, da je Jože Požar, klub napornim pripravam za svetovno prven-

lanskem devetmesečju. Življenjski stroški so porasli za 75,8%, kar pomeni, da so OD V M-Nanosu v tem obdobju realno porasli za okrog 13%.

Positivni ostanek čistega dohodka je v devetih mesecih 1985 v M-Nanosu znašal 227.008.400 dinarjev in smo ga začasno razporedili na poslovni sklad (151.442.706 dinarjev), rezervni sklad (46.941.005 dinarjev) in sklad skupne porabe (28.624.689 dinarjev).

TOZD Trgovina Rakek je poslovala z izgubo 24.031.052 dinarjev, TOZD Indus Koper pa 7.124.365 dinarjev. Zaradi boljših rezultatov poslovanja obeh tozdov v letošnjem tretjem trimesečju se je skupna izguba obeh, v primerjavi z doseženo v prvem polletju 1985, povečala le za 11%.

Storilnost (produktivnost), gledana skozi dohodek na zaposlenega, se je v primerjavi s preteklim primerjalnim obdobjem povečala za 94,1%, prodaja na zaposlenega pa za 80,2%. Upoštevač rast cen v devetmesečju 1985, je fizični obseg prodaje na zaposlenega v DO ostal na ravni preteklega leta, dohodek na zaposlenega pa se je dejansko zvišal za preko 6%.

Gospodarnost (ekonomičnost); v devetmesečju letošnjega leta smo dosegli 109,3 dinarjev celotnega dohodka na 100 dinarjev porabljenih sredstev, kar pomeni 0,7% več kot v de-

Nanosove vesti

tih mesecih 1984. Ugotovili smo že, da je dosežena čista razlika v ceni naraščala nekoliko hitreje od prodaje trgovskega blaga, da pa so stroški poslovanja (vključno z obrestmi za kredite za obratna sredstva) naraščali 3,3% hitreje od rasti celotnega prihodka.

Donosnost (rentabilnost): ker v analiziranem obdobju nismo investirali v večje maloprodajne in skladiščne zmogljivosti in ker zaloge trgovskega blaga niso naraščale hitreje od rasti prodaje, so povprečno uporabljena poslovna sredstva naraščala 55 odstotkov počasneje od rasti dohodka. Tako se je donosnost poslovanja izboljšala v obdobju, ki ga primerjamo, za 36,8%, to je iz 17,65 dinarjev dohodka na 100 dinarjev povprečno uporabljenih poslovnih sredstev v devetmesečju lanskega leta, na 24,15 dinarjev v letošnjem letu.

Nanosove vesti

tem že končano. V Delu smo s ponosom prebrali presenetljivo novico, da je Jože Požar zasedel 2. mesto v konkurenci najboljših izbiralcev sveta. Pred njim se je uvrstil Italijan, za njim pa Francoz, Belgijec in Avstralec. Drugi je bil tudi na tekmovanju dvojic, skupaj z Lovrančanom Slavkom Olićem. Prehitela ju je le francoska dvojica.

V imenu uredništva in vseh bralcev Mercatorja Jožetu Požarju za obe srebrni medalji iskreno čestitamo!

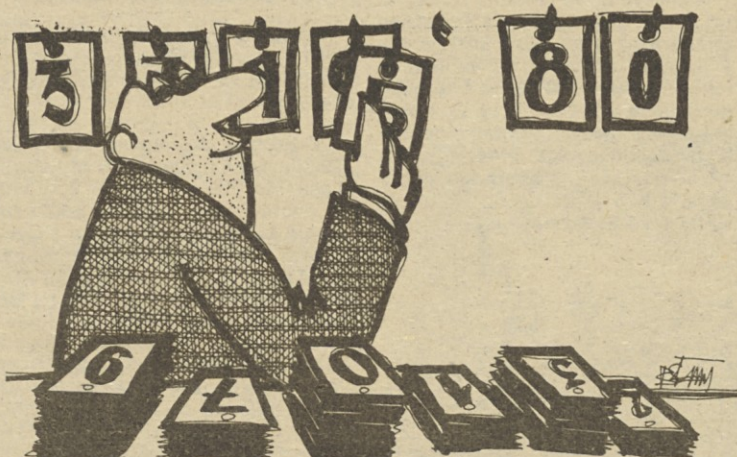
stvo, v odlični formi in da lahko od njega pričakujemo uspešen nastop v Avstraliji.

Sodelavci mu za njegove športne uspehe iskreno čestitamo in mu želimo še obilo športnih in delovnih uspehov.

Pripis uredništva: svetovno prvenstvo v Melbournu je med-

Jože Požar (levo) z zveznim selektorjem, Matom Krstovićem, pred odhodom na svetovno prvenstvo v Avstraliji. Foto Marjan Zaplatil

– Ne bomo več spremljali aktov, ampak bomo spremenjene načrte investicij in dohodkov zabeležili na takšen, cenejši način!

Nanosovi veterani

Sergej Paternost

Elo Fajdiga

Med tiste delavce, ki so leta 1957 pričeli z delom v Trgovskem podjetju Nanos v Prestranku, sodi tudi Elo Fajdiga, ki sedaj opravlja dela in naloge oddelkovodje v skladišču orodja postojnskega tozda Grosist.

Doma je iz Hrenovic pri Postojni. Kot mlad fant se je 1948. leta vpisal v trgovski tečaj, ki ga

je uspešno končal in se še istega leta zaposlil v okrajnem magazinu, v poslovalnici Pivka.

Leta 1957 je prišel v Prestranek kot oddelkovodja v takratno podjetje Nanos. Na delo se je vozil iz Hrenovic, večinoma z motorjem, v slabem vremenu pa s tovarnjaki, kot ostali delavci.

S preselitvijo Nanosa v Postojno se je, v letu 1961, kot oddelkovodja železnine, preselil tudi Elo, ki še vedno opravlja

Elo Fajdiga

Foto Sergej Paternost

to delo. Do sedaj ima 36 let delovne dobe in še ne misli na upokožitev.

Nanosove vesti**Ureja Sergej Paternost**

V vetrovnem in deževnem vremenu smo v zaselku Hrenovice pri Postojni posneli stavbo pri »Bolku«, v katero se bo v kratkem času preselila trgovina, ki sedaj posluje v neprimernih prostorih zasebne hiše. Poleg trgovine bodo v stavbi tudi prostori krajevne skupnosti Hrenovice, s katero TOZD izbira zelo dobro sodeluje. Tekst in foto: Sergej Paternost

Mercator-Trgoavto prodaja v Šiški smuči

Andrej Dvoršak

Velika izbira — tudi staro za novo

Mercator-Trgoavto ima že dalj časa na Celovški cesti 111, blizu hotela Ilirija prodajalno, v kateri poleg avtodielov prodaja tudi športno opremo. Ker prodajalna ni na najbolj prometni točki, je v njej izbor sezonske športne opreme običajno celo večji, kot je v tovrstnih specializiranih trgovinah v središču mesta. Poleg tega jo odlikuje tudi velik parkirni prostor.

»Športno opremo smo tu začeli prodajati že pred štirimi leti. Menili smo, da bo to dobrodo-

šla dopolnitev programa, saj v Šiški ni nobene podobne trgovine, pa tudi Bežigrajanom je pri

roki. Zavedali smo se, da bo nova športna trgovina zanimiva za kupce le, če bo, razen pestre ponudbe športnih rekvizitov, nudila še kaj. Zato smo v ključnih prostorih organizirali SPORT SERVIS, ki ga vodi Peter Kos, uradni serviser državne akrobatske reprezentance in učitelj smučanja. Smo tudi ena od treh

trgovin, v katerih kupec lahko zamenja staro športno opremo za novo.« nam je dejal Robert Rožjaj, direktor tozda Trgovina na drobno iz sestava Mercator-Trgoavta Koper.

Razen v Ljubljani ima ta organizacija športne trgovine še v Črnomlju, Logatcu, Kopru, Puli, Bernardinu in Grosuplju.

Serviser Peter Kos, ki kupcem v trgovini tudi svetuje pri nakupih in je pooblaščen serviser za smučarske čevlje Alpina, pravi, da takšna kombinacija tudi njemu ustreza. Je eden redkih mojstrov, ki popravljajo tudi smu-

čarske čevlje, jih raztegujejo, zamenjajo zanko ali zaponko. delavcem sozda MERCATOR-KIT nudi servis, skupaj s trgovino na svoje storitve, poseben popust: 50 odstotkov za montažo vezi, če kupite del opreme v tej trgovini, in 20 odstotkov na vse ostale storitve. Kdor bo želel izkoristiti to ugodnost, bo moral serviserju dati le kupon, ki ga objavljamo.

Značilno za SPORT SERVIS je, da v njem popravijo opremo že v enem dnevu, razen v sezoni šolskih počitnic, ko traja popravilo do tri dni.

KUPON ZA POPUST 50 oziroma 20 odstotkov

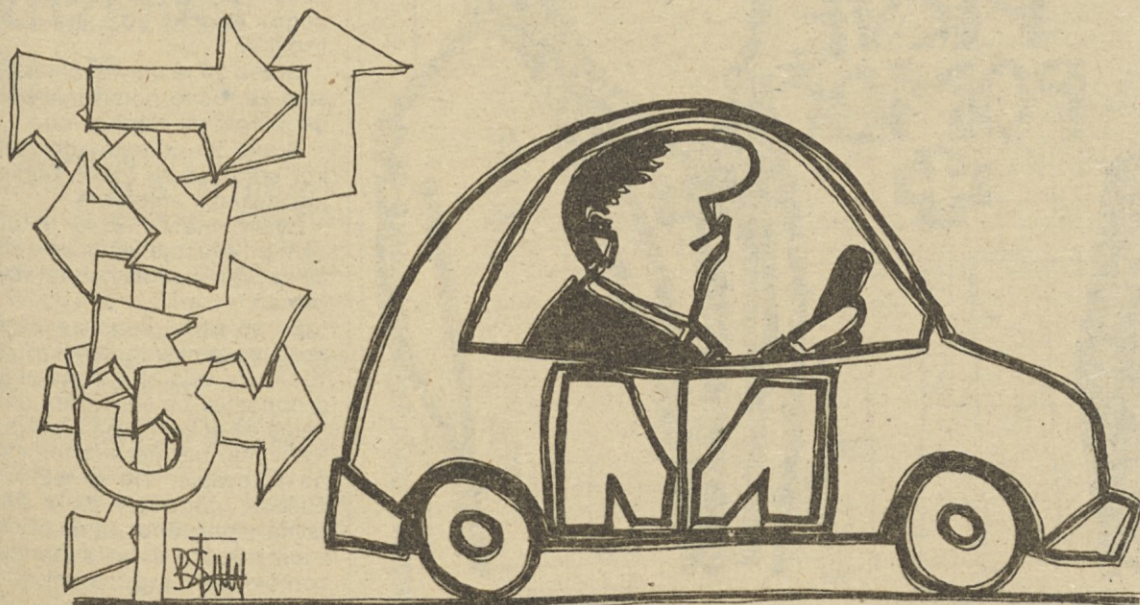
Mercator — Trgoavto Koper, trgovina športne opreme Celovška 111 in SPORT SERVIS nudita delavcem sozda MERCATOR-KIT popust:

- 50 odstotkov za montažo vezi, če stranka kupi v trgovini čevlje ali smuči ali vezi in
- 20 odstotkov popusta na vse storitve servisa; te so: montaža, premontaža, prestavitve vezi, montaža ali demontaža zavore, vstavitve čepov za iztrgane vezi, strojna nastavitve vezi, impregnacija, brušenje, servis, popravilo in brušenje robnikov, lepljenje smuči, raztegovanje smučarskih čevljev, zamenjava zaponke ali zanke, druga popravila smuči in opreme.

Ime in priimek naročnika _____

SOZD MERCATOR-KIT

Organizacija združenega dela (KZ, TOZD) _____

— Po moje je to prava smer!

Prazniki prihajajo

Mile Bitenc

Nazdravimo z vipavskimi vini

Martinovo je mimo, mošta ni več, vina pa je kar precej in zelo dobro je, pravijo. Tako bo še bolj slastno steklo po grlu mnogih tistih, ki cenijo dobro kapljico.

»Vipavsko dolino odlikuje izredno dobro rdeče in belo vino in sicer v veliki množini. Ta vina gredo zaradi svoje slave daleč v tuje kraje. Belemu vinu pravijo pisatelji »kindermaher«. V nekem pogledu se to ime po pravici daje vsakemu dobremu vinu, zakaj, če se nezmerno ali na merice pije, napravi iz mož otroke, celo iz modrijanov norce...«

Tako je o vipavskih vinih že skoraj pred tremi stoletji napisal Janez Vajkard Valvasor in te trditve še dandanes povsem drže.

Vipavska dolina, ki nam spomladi postreže s prvimi češnjami, je vsa posuta z vinogradi. Različne sorte so to in vsaka zase dobra; posebej takrat, ko je grozdje stisnjeno v vino – belo, črno ali rose.

Danes se bela vina pijejo bolj kot črna, a vipavska črna vina so takšna, da se jim je težko upreti. Za tiste, ki se ne morejo opredeliti ali pa se bolj nagibajo k črnim vinom, bo morda najbolj praviše vino Rose.

Rosé je v bistvu merlot in barbera, pridelan po tehnologiji belega vina. Grozdje – čisto po domače rečeno – stisnejo, odstranijo tropine in zato ima vino le rahlo, svetlo rdečkasto barvo. Izredno prija kot aperitivno vino.

Vipavec je vino, pridelano iz kakovostnih vrst grozdja vipavskega vinorodnega okoliša. Sortni sestav, klimatske in talne posebnosti ter svojevrsna tehnologija dajejo vinu tudi značilne lastnosti: rumeno zeleno barvo, poseben okus in aromo. Vino je povsem suho in ima 11% alkohola. Serviramo ga pri 12°C k belemu mesu in ob narezku z vsemi vrstami sirov.

Rebula je glavna bela vinska sorta vipavskega vinorodnega okoliša. To kakovostno vino je iz izbranega grozdja te sorte; ima zlatorumeno barvo, svojevrsno aromo in osvežujoč okus. Je suho in ima 10,8% alkohola. Serviramo jo pri 12°C k ribam, perutnini in sirom.

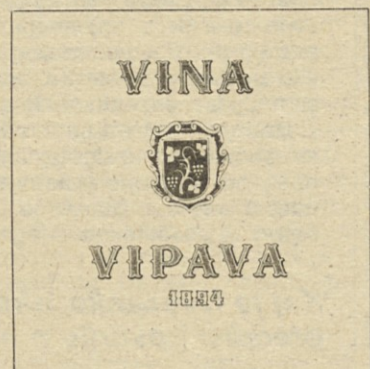
Merlot je vino, pridelano iz grozdja sorte merlot. To je kakovostno črno vino, temno rubinaste barve, s svojevrstnimi lastnostmi. S staranjem vina merlot postaneta okus in aroma še izrazitejša. Vino je suho, ima 11,5% alkohola, serviramo pa ga k divjačini, narezkom s suhim mesom in pikantnimi siri ter k mesu na žaru.

Barbera je vino, ki so ga pridelali iz istoimenskega grozdja. Ta daje v vipavskem vinorodnem okolišu prvovrstno črno vino, izredno temno rubinaste barve, z visoko skupno kislino, svojevrsno aromo in oku-

som. Kislina daje vinu osvežujoč okus, po katerem se odlikuje. Vino je suho in ima 11% alkohola. Serviramo ga pri 15°C k divjačini, suhemu mesu, mesu na žaru in pikantnemu siru.

Cabernet Sauvignon

je vino, pridelano iz grozdja sorte z istim imenom. Ta sorta spada med vrhunske vinske sorte z izrednimi organoleptičnimi lastnostmi. Vino te sorte proizvedeno v vipavskem vinorodnem okolišu, ima elegantno, fino in sortno izraženo cvetico. Vino je izredno ekstraktno, rubi-

nasto-vijolne barve, alkohol pa se giblje med 11,5 in 12%. Visoka skupna kislina daje vinu svež in prijeten okus. Vino serviramo pri 15°C k divjačini, suhemu mesu, mesu na žaru ter pikantnemu siru.

Vsa vipavska vina so v litrskih steklenicah oziroma buteljkah. Imajo tudi lične ročke s po dveh oziroma tremi steklenicami, kar je še posebej primerno za razna darila.

Radenska ponuja nov program

Mile Bitenc

Zdravje – lepota Radenci

Turistični delavci Radenske in njenega naravnega zdravilišča Radenci so že dalj časa snovali posebno ponudbo oziroma program, s katerim bi vse bolj zahtevnemu gostu ponudili nekaj več. Gre za program izvajanja diagnostično terapevtskih postopkov ob upoštevanju najnovjših spoznanj strokovnih medicinskih kozmetičnih načel.

Tako se je izoblikoval nov program, ki so ga poimenovali Zdravje – lepota Radenci. osnovno načelo novega programa in ponudbe je, da pomeni človekovo zdravje tudi njegovo lepoto ter da je ta odraz zdravega organizma in načina življenja.

V hotelu Radin tako skupaj s priznanimi in uveljavljenimi organizacijami, Kompasom in kozmetično hišo Lek, odpirajo center estetične, medicinsko-

biološke kozmetologije, ki bo skupaj z že uveljavljenimi medicinsko fizioterapevtskimi storitvami naravnega zdravilišča Radenci dodatno obogatil njegovo ponudbo.

Program Zdravje – lepota Radenci predstavljajo elementi že obstoječih in uveljavljenih medicinsko fizikalnih storitev ter program kozmetike in dermatologije, ki zajema vse tipe zdrave kože vseh starostnih dob, patološko spremenjene kože obraza in telesa; lasišče, terapijo celulita, pedikuro, manikuro, shujševalne in lepote kure (sadne, tekočinske, zeliščne).

Gostom bo poleg naštetega na voljo še »šola« zdravega načina življenja, kjer naj posebej omenimo ponudbo bio prehrane, vegetarijanske prehrane in dietetike. Bogat je tudi program vodene animacije in športne rekreacije gostov, vse od jogginga, aerobike, avtogenih treningov, korektivne in estetske gimnastike, sprehodov v še čisti in

In ob koncu še nekaj: da so vipavska vina zares visokokvalitetna, priča tudi visoko priznane, ki so ga lani na mednarodnem ocenjevanju vin na Dunaju prejeli prav Vipavci. Od možnih dvajsetih točk je njihovo vino dobilo oceno kar 19,22. Kup medalj na letošnjem vinskem sejmu v Ljubljani konec koncev vse to še podkrepuje.

Zatorej – ob praznikih nazdravje z vipavskimi vini.

Prejeli zlato plaketo kombinata Vrba

Za dolgoletno uspešno sodelovanje in s tem soudeležbo pri napredku proizvodnje in razvoja kombinata, nam je delavski svet PIK Vrba iz Titovega Vrbasa, ob praznovanju 25. obletnice obstoja, dodelil zlato plaketo. Kombinata je ob tej priložnosti dobil nagrado AVNOJ.

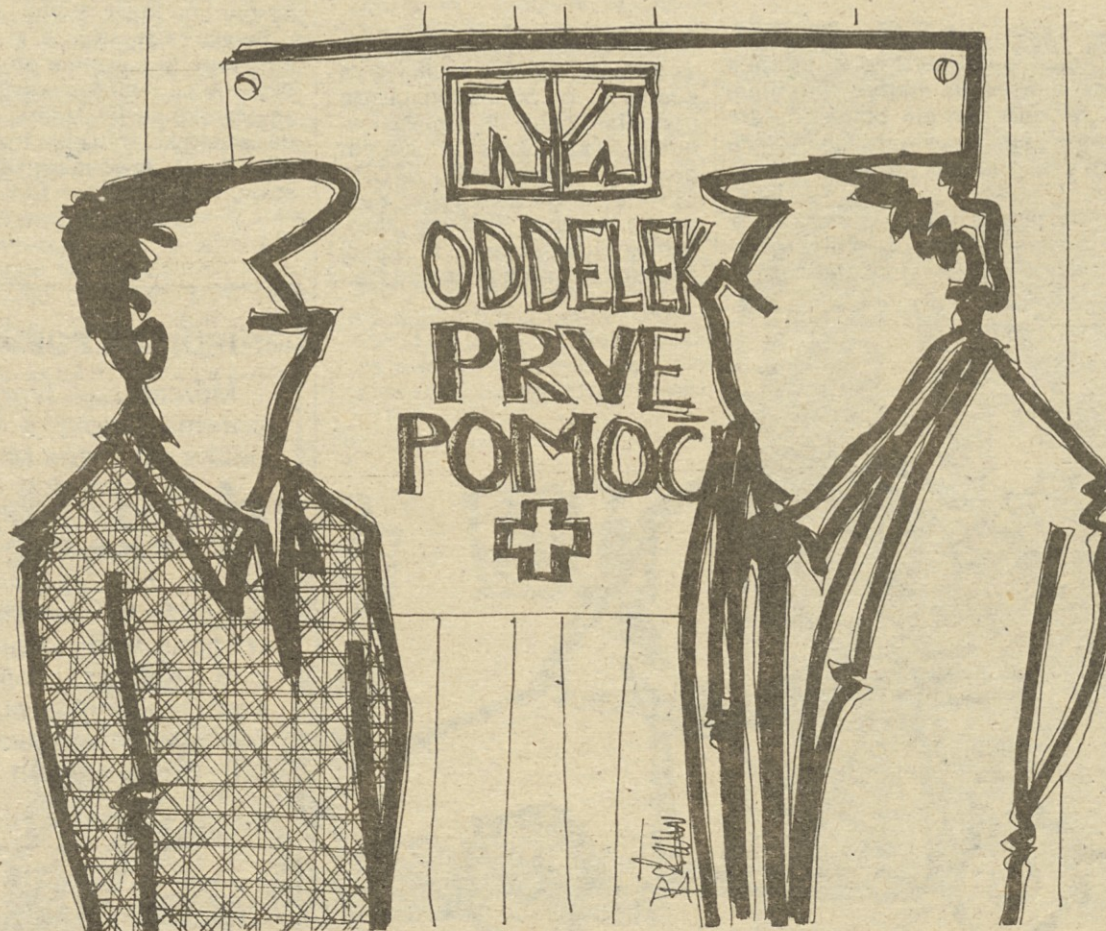
Kombinat je v letu 1984 ustvaril 66.539.194.000 dinarjev celotnega prihodka in 18.372.774.000 dohodka s 14.149 zaposlenimi. V kombinatu je združenih 13 delovnih organi-

zacij s 56 tozdi. Dejavnost kombinata je osnovna kmetijska proizvodnja, prehrabena industrija, transport, kemična industrija in uslužnostne dejavnosti.

SOZD MERCATOR-KIT je v letu 1985 sklenil pogodbe s štirimi delovnimi organizacijami iz tega kombinata, in sicer:

OZD	za dobavo
1. Carnex	325 ton mesnih izdelkov
2. Vital	30 ton svežega mesa
3. Medela	150 ton margarine
4. Elan	100 ton keksov
	178 ton konzervirane zelenjave
	30 ton zmrznjene zelenjave

Stanislav Pirc

– Ti, super propagandna poteza v naših blagovnicah!
– Daj no mir, kakšna poteza neki! To je nuja ob zviševanju cen in občutljivosti kupcev.

zdravje - lepota radenci

neokrnjeni naravi, do tenisa, jahanja, surfanja in spustov s kajaki po Muri.

Za potrebe gostov programa Zdravje – lepota Radenci je v hotelu Radin odprt nov in sodobno opremljen kozmetični salon in dermatološka ambulanta z najsodobnejšo opremo, ki jo uporabljajo za nego telesa in obraza. Gostom bodo na voljo kozmetični preparati »domače lekarne« Leka iz Ljubljane.

V Radencih so pripravili sedemdnevne, dvotedenske in večtedenske programe bivanja, ki pa so, glede na dolžino trajanja, različno bogati. Podrobnejše informacije vam bodo radi poslali, če boste po njih povprašali na naslov Zdravilišče Radenci, 69252 Radenci.

Kar vas zanima, vam bodo povedali tudi po telefonu. Pokličite jih na številko (069) 73-331.

zdravje - lepota radenci

Nasveti, uporabni predvsem za gospodinje
Mile Bitenc

Čistila iz TKI Hrastnik

Veliko raznih čistil in detergentov je v prodaji, paleta vseh pa dopolnjujejo izdelki Tovarne kemičnih izdelkov Hrastnik. Na kratko vas bomo seznanili z nekaterimi.

Belko beli perilo ter čisti in dezinficira vaše stanovanje. To je stabilizirano belilno pralno sredstvo, ki ga uporabljamo za beljenje in dezinfekcijo belega perila v gospodinjstvu ter za čiščenje in dezinfekcijo WC školjk, umivalnikov in vseh umazanih površin.

Efekt plus poveča kakovost strojnega in ročnega pranja perila. Uporablja se, skupaj s pralnim praškom, pri predpranju in pranju perila.

Pralon WC je kislina raztopina, ki se uporablja za čiščenje vodnega kamna v stranišnih školjkah.

Bravo 10 je univerzalno sredstvo za ročno pomivanje posode s toplo ali hladno vodo.

Bravo 20 ponuja izdelovalec kot sredstvo za ročno pomivanje steklene embalaže.

Fosko mehča vodo in obenem preprečuje, da bi se v strojih za pranje perila nabiral vodni kamen.

To so samo osnovne značilnosti posameznih izdelkov, navodila za uporabo z vsemi podrobnostmi pa so seveda natisnjena na etiketah vseh izdelkov. Ker imajo nekatera čistila močno delovanje, TKI Hrastnik še posebej opozarja, da z njimi ravnate previdno, da ne pridejo v stik s kožo. Hkrati s tem opozorilom daje tudi nasvet, kako se pred morebitnimi poškodbami zaščitimo.

Navodilo za uporabo:
Na 3 litre vode dodajte 1-2 žamsa.

M	REKA V ITALIJI	DELAVCI NA POLJU	TREMA	4. IN 3. SA-MOGL.	JANČI ČARGO	15. IN 16. ČRKA	KRAJ PRI OPATNI	... KING COLE	EVSTIJA LONČ-NICA	M	SATAN, HUDIČ	ENAKA SAHOGL	POKLON	PRIKU-HE	OLTARNA PLOŠČA	VEK, DOBA	RADJI	ZAHED FLIN	DODATEK ZA KAVO	SEDEŽ NAŠE
KREDIT, POSODILO										VODO-MER										K Z NA DOLEND-SKEM
BOJITELJ ARTIČOK										ŠKAMKA SVIC.UR. KURIVO								TRAC-NICA		V
DARILO				ČERNE RUDI	ZMEŠ-NJAVA	NAPAD ŠAMPI-ON						POŠKOD-TELESA							GORSKI RESEV. ŽOLN. M.IME	
ZBOR TREH PEVCEV	NEŠTILJ IVA BEBEDA VNETSE BL							ČAROVN. SPRET-NOST	HANJ. KRAJ PRI LJUBLJ. N. OKORJ											
											PEVKA, BRATOZ-KACJAN M.IME									OKRAJ. ZA RAŽUN
M	DEL OBRABA	RENJE-SANSA	EINSTEIN ALBERT 4. IN 1. SAHOGL		REKA V BOSNI	NACE JUNKAR	NIČ 3. IN 2. SAM.	ZACETEK ŽIVIJEN. LISTNO DREVO				SREDSTVO ZA ČIŠČEN.	ITAL. KAHION							RIMSKA DVE
PRERA-CUNLJIV-CI									AMPER	IVAN AHLIN ILOVICA										JANKO CIGOT
GRDO PISANJE								OSKAR KOVACIC PEROCI		M	REKA V AVSTRIJI BELA TEKOCINA									ALPE ADRIA
6. IN 16. ČRKA ABEC.																				DEL TELE-SA
M	POSTA, TELEGR. TELEFON REDK. M. IME				LEN. OS. 12 SAHO-RAST. NIKOV	POSTAVA STAS. SKAD. Z. IME				RIMSKA ENA	LJUDSKI ODBOR. HOTEL V KRANJU									
POVRT-NINA					KRAVJI GLAS FRYI SLOV TABLOID															
PREDO-ČIŠČE																				
12DEL. LOPAT																				
ZAHIL-SEL																				
12. ČRKA	REDK. Z. IME	NAŠ POPUL. VOK. INS. ANSAMB.	BELI PERILO, ČISTI IN DEZIN-FICIRA STANOV. PROIZVOD TKI HRASTNIK																	
GRADB. MATER.																				
LJUBI. GOST. LOKAL																				
OKRAS. PTIC																				
M	12VRS. SVET SLOVEN. NEPRAN. KROG																			
POVEČUJE KVAL. PRANJA PERILA PROIZVOD TKI HRASTNIK																				
M	PREDEL. OB VODI																			
REKA SKO21 MÜNCH. PTIČ. KI. LEPO. ŽVIZGA																				
KOHUN. PARTIDA ITALIJ																				
BRUSIL-NI KAHEN																				
GL. NEŠTO 3. VIETNA-M. DAMA. ŠEŠT. HO. ŽIVILAV																				
tri tri tri																				

maskulin elegant

Nagradna križanka št. 7

Nagradno križanko št. 7, katere gost je TKI Hrastnik, pravilno rešite in z izpolnjenim kuponom v ovojnici pošljite na naslov SOZD MERCATOR-KIT, Studio za ekonomsko propagando, Ljubljana, Breg 22, najpozneje do 4. decembra!

Na ovojnico obvezno pripišite nagradna križanka 7, sicer jo pri žrebanju ne bomo upoštevali. TKI Hrastnik je za pet reševalcev, ki jih bomo določili z žrebom, pripravil pet lepih nagrad.

Maja Hočevar

Rešitev nagradne križanke št. 6

K	O	R	O	T	A	N	A	T	O	L	I	S	K	O	K				
K	R	T	I	N	E	A	M	A	R	I	L	I	S	L	A	K			
A	M	A	N	D	A	T	E	K	A	C	S	A	M	A	N	T			
S	L	A	V	A	K	A	N	O	K	L	E	T	A	R	S	A	L	V	E
R	I	J	A	V	E	C	A	R	A	O	R	I	S	T	O	L	A	R	
P	A	V	L	A	E	N	O	B	R	T	M	I	P	E	N	I	G		
M	N	E	N	A	K	I	T	O	M	I	S	E	L	I	G				
C	A	K	A	R	I	C	A	G	O	D	V	R	T	N	A	R	O	Z	
A	R	J	A	I	N	A	O	D	E	N	E	J	L	E					
I	N	E	S	L	U	N	A	C	O	K	A	A	T						
S	P	O	S	T	A	H	I	K	A	K	V	A	L	I	T	E	T		
P	O	R	K	O	S	T	I	N	A	O	B	R	I	A	L	E			
O	K	O	I	K	E	S	A	N	T	A	N	A	E	N	A	E	R	O	
T	I	M	R	T	V	A	K	I	S	N	O	B	L	A	K	E	T		
O	A	Z	A	A	E	T	C	T	A	L	P	L	J	U	S	K	T	R	
K	O	V	A	S	T	V	O	R	K	I	V	I	E	L	K	A	R	U	M
A	N	A	S	O	D	A	R	A	R	T	A	I	R	O	G	L	O		
R	I	J	A	V	E	C	M	T	A	R	T	I	N	I	R	O	D	A	K
A	T	I	A	P	O	L	O	N	A	B	L	O	C	K	A				
B	E	L	I	P	I	N	O	T	R	L	E	A	L	E	O	S	E		
O	M	E	L	A	K	R	T	O	P	I	A	R	N	A	F	E	B	A	
S	C	A	V	T	A	T	A	V	C	N	O	T	R	G	O	V	E	C	
N	A	Y	A	F	E	R	O	M	O	V	A	T	E	T	A	R	B	M	M
A	S	I	R	O	K	E	L	A	O	T	O	N	L	E	N	K	A		
N	Y	S	L	O	V	E	N	I	J	I	S	A	K	C	R	K	A	N	

Izid žrebanja nagradne križanke št. 6

Do predpisanega roka smo v Studiu za EP prejeli 215 rešitev nagradne križanke, katere gost je bila KZ Goriška Brda iz Dobrova.

Nagrade KZ Goriška Brda - to so seveda njihova vina, za katere so dobili na raznih ocenjevanjih številna najvišja priznanja za kakovost - prejmejo:

- Janez Pušavec, M-KŽK Gorenjske, TOZD Komercialni servis, Cesta JLA 4, Kranj
- Stane Pogačar, M-MT, TOZD Contal, Titova 66, Ljubljana
- Franciška Cestnik, M-Modna hiša, Nazorjeva 4, Ljubljana
- Herta Kalšek, M-Ljubljanske mlekarne, TOZD Marketing, Tolstojeva 63, Ljubljana
- Maruše Škerl, Delovna skupost SOZD MERCATOR-KIT, Sektor za blagovni promet in gostinstvo, Emonska 8, Ljubljana

Nagrade Studia za EP prejmeta:

- Slavka Vovk, M-Standard, prod. Soteska 39, 68351 Straža pri Novem mestu
- Tončka Fink, M-Ljubljanske mle-

karne, TOZD Mlekane, Tolstojeva 63, Ljubljana
Nagrade KZ Goriška Brda naj nagrajenci prevzamejo v Studiu za EP, Breg 22, Ljubljana, nagrade Studia za EP pa bomo nagrajencem poslali po pošti.

Maja Hočevar

Kupon za pošiljanje križanke

Ime in priimek _____

Točen naslov delovnega mesta (DO ali TOZD, mesto in ulica) _____

Izpolnjeni kupon priložite rešitvi križanke, na ovojnico pa obvezno pripišite »Nagradna križanka«, sicer rešitve, čeprav bo pravilna, pri žrebanju ne bomo upoštevali.

Kotiček za potrošnike

Vukadin Nedeljković

Več reda pri organiziranem delovanju potrošnikov

Več predpisov ureja organizirano delovanje potrošnikov: Ustava SFRJ, ustave socialistične republike, ZZD, Zakon o blagovnem prometu in celo Zakon o temeljih sistema družbenega planiranja.

Bržda ima tako široka paleta predpisov za posledico, da se organizirano delovanje potrošnikov v praksi še ni dovolj uveljavilo, organizacije potrošnikov pa niti približno nimajo takih učinkov, kot smo jih upravičeno pričakovali.

Predpisi so nepopolni, nedorečeni in puščajo vrsto vprašanj v zvezi s praktičnim delovanjem organiziranih potrošnikov, kar povzroča različne dileme, nejasnosti in zmedo, tako v krajevnih skupnostih kot tudi v OZD.

Hrvatska, Srbija in Črna gora so sprejele Zakon o krajevnih skupnostih, ki tudi ureja položaj potrošnikov blaga in uporabnikov storitev. Slovenija tega zakona nima – položaj potrošnikov ureja obrobno v Zakonu o blagovnem prometu. Tega nimata niti Bosna in Hercegovina ter Makedonija, zato so bili od skupaj 14.000 krajevnih skupnosti (KS) sveti potrošnikov in uporabnikov storitev ustanovljeni v približno 9.000 KS. Ti imajo večinoma slabe rezultate, v manjših KS pa so ostali celo »na papirju«.

Še slabši je položaj v občinah. Od skupaj 500 občin v SFRJ so sveti potrošnikov in uporabnikov storitev ustanovljeni v približno 180 občinah, in sicer z različnimi imeni. V Bosni in Hercegovini so to iniciativni odbori, v Sloveniji konference svetov potrošnikov in koordinacijski odbori, v Srbiji in Črni gori pa ni nikakršnih teles.

Na ravni federacije je v okviru konference za razvoj krajevnih skupnosti Jugoslavije ustanovljen Koordinacijski odbor svetov potrošnikov.

Sedanji čas narekuje, da ozdi čedalje bolj samostojno oblikujejo cene svojih izdelkov, zato bi morali imeti organizirani potrošniki večjo vlogo kot doslej. Nenehno je treba krepiti interesnogospodarsko načelo in ne samo politično družbeni interese.

Organizirani potrošniki bi morali bolj vplivati na razvoj konkurence, preprečevanje monopola in zapiranje trga. Postati morajo organizirana sila, ki bo vplivala na trg.

Kotiček za potrošnike

Da bi na enoten način in na enotnih temeljih uredili vprašanje organiziranih potrošnikov, sta Zvezni sekretariat za tržišče in splošne gospodarske zadeve ter Zvezna konferenca SZDL Jugoslavije – konferenca za razvoj krajevnih skupnosti Jugoslavije pripravila **družbeni dogovor o organiziranem delovanju potrošnikov blaga in uporabnikov storitev** in ga dala v javno obravnavo vsem republikam in pokrajinam.

Delovni osnutek družbenega dogovora rešuje naslednja vprašanja:

– organiziranje potrošnikov ter njihove pravice in obveznosti;

– obveznosti in odgovornosti organizacij združenega dela;

– obveznosti in odgovornosti organov družbenopolitičnih skupnosti;

– pravice in obveznosti organizacij potrošnikov.

V primerjavi z dosedanjimi predpisi, ki za silo urejajo vprašanje organiziranih potrošnikov, so v delovnem gradivu družbenega dogovora naslednje novosti:

– sveti potrošnikov blaga in uporabnikov storitev se organizirajo tudi pri organizacijah združenega dela;

– ozdi bodo morali v svojih samoupravnih splošnih aktih in planskih dokumentih urejati vprašanja, ki so pomembna za ustvarjanje pogojev za delovanje organiziranih potrošnikov, določiti morajo pooblaščenega predstavnika za sodelovanje s sveti potrošnikov in drugimi oblikami organiziranega delovanja potrošnikov blaga in uporabnikov storitev;

– poslovna združenja pri gospodarskih zbornicah bodo morala dostavljati organizacijam potrošnikov podatke in analize o razmerah preskrbe;

– izdelana bodo merila za praktično izvedbo udeležbe potrošnika v prihodku ozdov, ki se ukvarjajo s prometom blaga in storitev;

– v večjih mestih naj bi ustanovili potrošniške centre kot strokovne organizacije združenega dela posebnega družbenega pomena za oceno kakovosti izdelkov široke potrošnje, predvsem prehrabnih izdelkov;

– predlaga naj se sprejem zakona o potrošniških nabavno-prodajnih zadrugah.

Družbeni dogovor torej predvideva dve obliki potrošniških svetov: v KS in pri ozdih. Pri tem je treba poudariti trije:

– svete potrošnikov v občinah ni treba razumeti kot sistem, vzporeden z delegatskim sistemom skupščin občin;

– sveti potrošnikov v ozdih so interesno gospodarska oblika, kjer gre za neposredno uresničevanje interesov potrošnikov;

– gre za dve popolnoma različni obliki organizacij potrošnikov – to nista alternativni možnosti, ampak možnosti, ki se med seboj komplementarno dopolnjujeta, saj ima vsaka svoj položaj v aktivnosti potrošnikov, svoj domet in svojo nalogo.

Kaj lahko zamerimo delovnemu gradivu družbenega dogovora?

Zlasti trije:

– ne nudi rešitve statusa sveta potrošnikov v KS;

– ne rešuje materialne baze, kot stalnega vira za financiranje delovanja sveta potrošnikov, temveč prepušča družbenopolitičnim skupnostim, da to vprašanje sproti rešujejo;

– nedomišljeno je besedilo v členu, ki določa pravice, obveznosti in dolžnosti sveta potrošnikov pri organizaciji združenega dela.

Z organiziranimi potrošniki pri sozdu MERCATOR-KIT smo prehiteli družbeni dogovor, vendar se vklapljam v določila dogovora.

Prispevali smo novo besedilo za člen, ki določa pravice, obveznosti in dolžnosti sveta potrošnikov pri ozdih, in dali pripombe na nekatere druge člene dogovora.

O nadaljnjem poteku obravnave in sprejemanju družbenega dogovora bomo potrošnike obveščali v tej rubriki.

Ureja Meta Malus**Dragi majhni, večji in še večji bralci Mercatorjevega glasila!**

Pred vami je uganka, to pot še posebno privlačna. Med prepletenimi vejami, listi in cvetovi v pragozdu se skriva nekaj papagajčkov. Potemnite jih s svinčnikom ali barvico in jih preštajte! Rešitev napišite na dopisnico in jo pošljite v uredništvo našega časopisa! Zagotavljam vam, da je vredno pohiteti. Med pravičnimi rešitvami bomo izžrebali dobitnika nagrade. Kaj mislite, kakšna bo nagrada? Pravi, živi papagajček! Da ne bo pomote pri naslovu: Center za obveščanje SOZD Mercator-KIT, 61000 Ljubljana, Kardeljeva 17. Čao-bav!

Meta

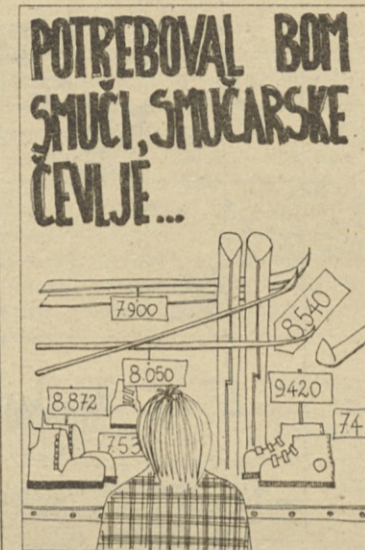

Glasilo delavcev in združenih kmetov sozd Mercator – Kmetijstvo Industrija Trgovina

Glasilo delavcev in združenih kmetov sozd MERCATOR-KIT, n. sub. o., Ljubljana, Emonska 8. Izdaja Center za obveščanje SOZD MERCATOR-KIT. Uredništvo: Kardeljeva 17, 61000 Ljubljana. Telefon: 215-173.

Ureja uredniški odbor v sestavi: Kristina Antolič, Marko Bokal, Marko Glažar, Jože Kirm, Meta Malus, Sergej Paternost, Alenka Por, Ljuba Sukovič in Mirko Vapotič.

Odgovorni urednik: Jaro Novak
Novinar: Andrej Dvoršak
Tehnično uredil: Matjaž Marinček
Tiska ČGP Delo Ljubljana
Glasilo prejemajo delavci, združeni kmetje, učenci in upokojenci sozda MERCATOR-KIT. Izhaja zadnji petek v mesecu. Naklada 16.000 izvodov. Po mnenju pristojnega republiškega organa je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

– Zdaj je tudi pri nas kot v Gorici ali Trstu – ne tam ne tu si več ne morem ničesar kupiti...